

April 2017

Strategisk plan och budget 2018 – 2020

Budgetberedning 2017-05-08--10, 16

Beredningsunderlag till strategisk plan och budget

Underlag till drift- och investeringsbudget

Innehåll

STYR- OCH PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR 2018-2020	3
1. EKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR	3
2. UTGÅNGSLÄGE FÖR REGION GOTLAND	11
3. KOSTNADS- OCH INTÄKTSUTVECKLING SAMT BOKSLUT 2016	13
4. DEMOGRAFI	17
5. KOSTNADSJÄMFÖRELSE	23
6. FINANSFÖRVALTNING	28
7. REGIONEN SOM ARBETSGIVARE	31
DRIFTBUDGET	37
INVESTERINGAR.....	56
EXPLOATERINGSBUDGET	56

Styr- och planeringsförutsättningar 2018-2020

Detta dokument utgör en del av planeringsunderlaget för upprättande av Strategisk plan och budget 2018-2020. Regionstyrelseförvaltningen gör utifrån ekonomiska prognoser, befolkningsprognosen och antaganden en bedömning av förutsättningarna och hur regionens ekonomi bedöms utvecklas under planperioden.

1. Ekonomiska förutsättningar

Regeringens bedömning av den makroekonomiska utvecklingen enligt Vårpropositionen 2017 (inklusive kommentarer enligt SKL)

Tillväxten i världshandeln steg i slutet av 2016 och regeringen menar att det finns möjlighet till en stark ekonomisk tillväxt i flera avancerade ekonomier den närmaste tiden. Dock menar man att de nordiska länderna väntas ha fortsatt dämpad utveckling.

Den högre tillväxten i omvärlden och en förhållandevis svag krona bidrar till att den svenska exporten förväntas växa snabbare 2017.

Regeringen bedömer i att den svenska tillväxten ska vara fortsatt hög 2017, men faller tillbaka något 2018. Under 2019 väntas balans i ekonomin. Det finns osäkerheter i prognosen, en risk är till exempel att den offentliga konsumtionen kan bli svagare än förväntad under 2017. Framförallt skulle detta i så fall bero på rekryteringssvårigheter.

Den offentliga konsumtionen har ökat snabbt de senaste åren. Utvecklingen beror framförallt på att efterfrågan på de kommunala välfärdstjänsterna drivs av snabbt ökande antal barn och äldre. Efterfrågan på välfärdstjänster bedöms vara fortsatt hög 2018. Dock utgår regeringen i sin prognos från nominellt oförändrade statsbidrag och oförändrade kommunala skattesatser vilket gör att de prognostiserar att den offentliga konsumtionen trots allt kommer att minska totalt sett. Det betyder att den kommunala konsumtionen anpassas i prognosen så att det kommunala balanskravet uppfylls trots att den demografiska utvecklingen visar på ett annat scenario.

Utvecklingen på arbetsmarknaden väntas bli stark. Efterfrågan på arbetskraft kommer att vara fortsatt hög, framförallt i offentlig sektor.

Löneutvecklingen var dämpad 2016 och förväntas vara det även 2017. I kommunsektorn förväntas lönerna öka snabbare än i näringslivet, bla som följd av lärarlönelyft, satsning på undersköterskor samt svårigheter att rekrytera. Regeringen räknar därför med högre löneökningar 2018.

Sammanfattningstabell över regeringens prognos i vårpropositionen

Procentuell förändring om inte annat anges, prognos 2016–2020

	2016	2017	2018	2019	2020
BNP ¹	3,0	2,9	2,2	2,0	2,2
Arbetade timmar ¹	1,7	1,5	0,9	0,7	0,7
Arbetslöshet ²	6,9	6,6	6,4	6,3	6,2
BNP-gap ³	-0,1	0,5	0,4	0,1	0,0
Timplöner ⁴	2,5	2,9	3,2	3,4	3,4
KPIF, årsgenomsnitt	1,4	1,7	1,7	1,9	2,0
Prisbasbelopp	44 300	44 800	45 500	46 200	47 200
Finansiellt sparande i off. sektor ⁵	0,9	0,3	0,6	1,4	2,1
Konsoliderad bruttoskuld ⁵	41,6	39,5	37,3	34,7	31,4

¹Kalenderkorrigerade. ²Procent av arbetskraften. ³Procent av potentiell BNP. ⁴Konjunkturlönestatistiken.⁵Andel av BNP.

Källa: 2017 års vårproposition.

Regeringen förutsätter ungefär samma skatteunderlagsutveckling som SKL 2016 och en något högre ökning än SKL:s aprilprognos avseende 2017. Åren därefter räknar regeringen med snabbare ökning av arbetade timmar än SKL gör vilket innebär att deras prognos visar större skatteunderlagstillväxt.

Olika skatteunderlagsprognoser

Procentuell förändring

	2016	2017	2018	2019	2020	2016-2020
SKL, april	5,0	4,4	4,0	3,5	3,6	22,2
Regeringen april	4,9	4,8	4,1	4,2	3,9	24,0
ESV april	5,4	4,6	3,8	3,8	3,8	23,3
SKL, februari	4,9	4,6	3,7	3,5	3,6	22,0

Källa: Ekonomistyrningsverket, regeringen, SKL.

Satsning på kommuner och landsting

De välfärdsmiljarder som regeringen beslutade om i budgeten för 2017 kommer att fördelas så som tidigare beslutats. Dvs dels i kronor per invånare i det kommunala utjämningsanslaget, dels med en fördelningsnyckel som tar hänsyn till antal asylsökande och nyanlända. Beräkningen är preliminär och kommer att uppdateras inför den slutliga fördelningen inför 2018, oklart när beslut fattas.

Fördelning av 10 miljarder till välfärden

År	Totalt, miljoner kronor	Generell fördelning, mnkr	Modellberäknad fördelning, mnkr
2017	10 000	3 000	7 000
2018	10 000	3 000	7 000
2019	10 000	5 000	5 000
2020	10 000	7 000	3 000
2021	10 000	10 000	0

Källa: Regeringens skrivelse *Preliminär fördelning kommuner och landsting*.

Förslag enligt vårandringsbudgeten som berör kommuner och landsting 2017

Sammanställning gjord av SKL

Inga skarpa förslag finns om förändringar i anslaget för kommunalekonomisk utjämning utan kommer i budgetpropositionen i höst. Det innebär att de uppgifter som kom i samband med februarirapporten är oförändrade.

Förändringar i **riktade** statsbidrag enligt nedan:

- Förstärkning av den social barn- och ungdomsvården med 150 mnkr 2017
- Ökade medel till grundskolor med låg andel som är behöriga till nationella program i gymnasieskolan, 500 mnkr 2017
- Förstärkning till gymnasieskolans introduktionsprogram, 150 mnkr 2017
- Förstärkning av klimatklivet, 500 mnkr 2017
- Ökade medel till förlossningsvården, 500 mnkr 2017
- Utökad satsning på barns och ungas psykiska hälsa, 100 mnkr 2017
- Ökning av bidrag till läkemedelsförmånerna, 1,1 mdr 2017

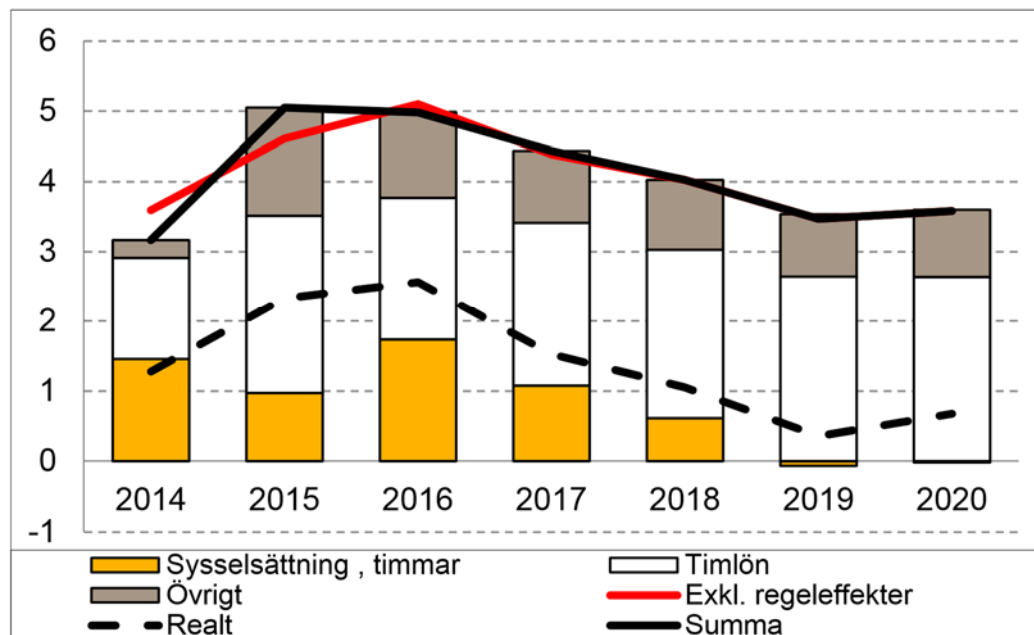
Då dessa är riktade statsbidrag är det varje nämnds ansvar att informera sig om hur dessa medel tilldelas och vilka villkor som gäller.

Sveriges Kommuner och Landstings bedömning i april 2017 av budgetförutsättningar för åren 2017-2020

Den starka tillväxten av skatteunderlaget som sågs under 2016 förväntas successivt avta fram till 2020. Huvudsaklig förklaring är att SKL inte räknar med att komma att finnas utrymme för att öka antal arbetade timmar när konjunkturtoppen passerar.

Skatteunderlagstillväxt och bidrag från vissa komponenter

Procent respektive procentenheter

SKL:s prognos i april avviker från februari genom att skatteunderlagets ökningstakt är nedreviderad 2017 och uppreviderad 2018. Effekten för regionen av den nya prognosen visas nedan i tabellen Skatteintäkter och generella bidrag 2017-2020 och i plankalkylen.

Disponering av resultatutjämningsreserven

Region Gotland avsatte medel till resultatutjämningsreserv i samband med bokslutet 2013. Enligt kommunallagen får medel från en resultatutjämningsreserv (RUR) användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel. Enligt regionens riktlinjer är det möjligt att använda reserven om utvecklingen av det årliga underliggande skatteunderlaget för riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. En annan förutsättning är att medlen från RUR ska täcka ett negativt balanskravsresultat.

SKL:s nuvarande prognos visar att utvecklingen 2019 och 2020 i dagsläget ser ut att understiga snittökningen.

Rikets underliggande skatteunderlagsutveckling; tioårigt genomsnitt samt årlig utveckling

Förändring i procent per år

	2016	2017	2018	2019	2020
Snitt 10 år	4,0	4,0	3,9	3,8	4,0
Årlig ökning	5,1	4,4	4,0	3,5	3,6
Differens	1,1	0,3	0,1	-0,4	-0,4

Källa: Skatteverket och SKL.

Skatteintäkter och generella bidrag 2017-2020

I tabellen redovisas skatteintäkter och generella bidrag 2017-2020 för Region Gotland (enligt prognos i april 2017)

(mnkr)	2017	2018	2019	2020
Egna skatteintäkter (33,60%)	3 762	3 873	4 001	4 136
Befolkningsutv	-20	-20	-20	-20
Slutavräkning	-18			
Summa	3 724	3 853	3 981	4 116
Bidrag				
Kommun				
Inkomstutjämnning	678	700	725	751
Kostnadsutjämnning	-143	-157	-159	-160
Strukturbidrag	76	77	78	79
Reglering	-1	-11	-16	-22
Summa	610	609	628	648
Landsting				
Inkomstutjämnning	328	338	347	357
Kostnadsutjämnning	36	40	43	44
Strukturbidrag	82	83	83	84
Reglering	-23	-28	-29	-32
Summa	423	433	444	453
Särskilt bidrag flyktingmottagande	21	21	15	9
LSS	-6	-2	-2	-2
Fastighetsavgift	132	150	150	150
Totalt	4 904	5 064	5 216	5 374

Plankalkyl 2018 - 2020, baserad på skatteprognos april 2017 och ny beräkning av finansförvaltningens budget

(löpande priser, mnkr)

	Reviderad budget 2017	Kalkyl 2018	Kalkyl 2019	Kalkyl 2020
1. Verksamhetens nettokostnader före avskrivningar	-4 607	-4 731	-4 862	-4 981
därav				
nämnderna	-4 782	-4 777	-4 771	-4 771
kapitalkostnader	284	284	284	284
finansförvaltningen	-109	-131	-161	-173
prisökningsreserv	0	-36	-72	-108
personalkostnadsreserv	0	-71	-142	-213
2. Avskrivningar	-235	-229	-229	-229
Verksamhetens nettokostnader	-4 842	-4 960	-5 091	-5 210
3. Skatteintäkter	3 724	3 853	3 981	4 116
4. Bidragsinkomster	1 180	1 211	1 235	1 258
därav				
kommun	604	607	626	646
landsting	423	433	444	453
extra bidrag flykting	21	21	15	9
Övriga statsbidrag	132	150	150	150
5. Finansiella poster				
Finansiella intäkter	7	7	7	7
Finansiella kostnader	-39	-37	-58	-62
6. Årets resultat innan återställning av balanskrav	30	74	74	109
7. Återställning av balanskrav	-16	0	0	0
8. Årets resultat (förändring av eget kapital)	14	74	74	109

I plankalkylen har budgeten 2017 reviderats avseende intäkter enligt aprilprognosen. Finansförvaltningen har också justerats utifrån nya förutsättningar om pensioner och finansiella kostnader. Beslutad verksamhetsbudget är dock oförändrad enligt beslut i regionfullmäktige i november 2016 (se Strategisk plan och budget 2017-2019).

Simulerad plankalkyl 2018 - 2020, utifrån finansiellt mål, nämndernas äskanden och ny beräkning personalkostnadsökningar

(löpande priser, mnkr)

	Reviderad budget 2017	Kalkyl 2018	Kalkyl 2019	Kalkyl 2020
1. Verksamhetens nettokostnader före avskrivningar	-4 607	-4 772	-4 944	-5 103
därav				
nämnderna	-4 782	-4 777	-4 771	-4 771
kapitalkostnader	284	284	284	284
finansförvaltningen	-109	-131	-161	-172
prisökningsreserv	0	-33	-66	-99
personalkostnadsreserv	0	-115	-230	-345
2. Avskrivningar	-235	-245	-245	-245
Verksamhetens nettokostnader	-4 842	-5 017	-5 189	-5 348
3. Skatteintäkter	3 724	3 853	3 981	4 116
4. Bidragsinkomster	1 180	1 211	1 235	1 258
därav				
kommun	604	607	626	646
landsting	423	433	444	453
extra bidrag flykting	21	21	15	9
Övriga statsbidrag	132	150	150	150
5. Finansiella poster				
Finansiella intäkter	7	7	7	7
Finansiella kostnader	-39	-37	-58	-62
6. Årets resultat innan återställning av balanskrav	30	17	-24	-29
7. Återställning av balanskrav	-16	0	0	0
8. Årets resultat (förändring av eget kapital)	14	17	-24	-29
9. Finansiellt mål	94	94	94	94
10. Nämndernas äskanden		70		
11. Brist	-80	-147	-118	-123

Den simulerade plankalkylen utgår från Plankalkyl 2017-2020. Förändringar är markerade med rött.

Simuleringen består av en förflyttning av 3 mnkr från prisökningsreserv till personalkostnadsreserv pga att delar av tidigare serviceförvaltning nu är anslagsfinansierad. Den innehåller också den nivå på personalkostnadsreserv som kommenteras i avsnitt 7. Regionen som arbetsgivare. Budget för avskrivningar är ökad med anledning av de stora investeringsnivåerna senaste åren. Dessutom finns nämndernas äskanden med.

Befolkning, skatteintäkter och tillväxt

Skatteintäkter och generella statsbidrag påverkas i hög grad av antalet kommuninvånare. Om det gäller ett större antal personer där åldrarna varierar är det rimligt att anta att intäktsförändringen per person är densamma som genomsnittet av skatteintäkter och statsbidrag per invånare det vill säga cirka 76 tkr per invånare för Gotland. Enligt Statistiska centralbyrån ökade antalet invånare på Gotland med 612 personer 2016. Således påverkan på skatteintäkterna med drygt 46 mnkr. I skatteunderlagsprognoserna förutsätts normalt att befolkningen förändras som för riket i genomsnitt. Därför justerar regionstyrelseförvaltningen prognosen för att justera för att Gotlands befolkningsutveckling är lägre än riket i genomsnitt.

Befolkningsutvecklingen för riket beräknas uppgå till ungefär 1 procent per år de närmaste åren. Sveriges befolkning beräknas passera 11 miljoner 2026. Prognosen har reviderats ner eftersom de stora flyktingströmmarna har avtagit. Prognosen uppfattas också som osäker med anledning av att påverkan på invandring och utvandring till stor del beror på myndighetsbeslut. Om Gotland ökade befolkningen i samma takt som riket skulle befolkningen på Gotland öka med cirka 580 invånare per år. Den utvecklingstakten ligger inte riktigt i nivå med den befolkningsutveckling som eftersträvas för Gotland enligt Vision 2025 för Gotland. Dessutom har Gotland historiskt inte legat på samma nivå som riket i snitt vilket gör att sannolikheten att nå 65 000 invånare 2025 verkar liten.

I visionen finns också ett mål att öka bruttoregionalprodukten (BRP) per invånare till det genomsnittliga värdet för riket, 427 tkr/invånare (2015). BRP per invånare för Gotland uppgick år 2015 till ca 76 procent av genomsnittet för riket, något lägre än tidigare. Gotland ligger på tredje plats från slutet bland länen med 326 tkr/invånare och Stockholm ligger högst med 606 tkr/invånare. Endast två län, Stockholm och Västra Götaland ligger över det genomsnittliga värdet. Då BRP kan sägas vara ett mått på utvecklingen av förädlingsvärdet för varor och tjänster i regionen och således till största delen beror på personalkostnadernas utveckling är det rimligt anta att BRP per invånare för Gotland ökar i ungefär samma takt som skattekraften.

År 2016 uppgick skattekraften för Gotland till cirka 87 procent av medelskattekraften för riket. 85 (av 290) kommuner har lägre skattekraft än Gotland. Skattekraften för Gotland uppgår till 169 tkr. I riket varierar skattekraften mellan 142 tkr och 346 tkr. Medelskattekraften för riket uppgår till 194 tkr.

Om Gotlands skattekraft skulle närma sig medelskattekraften så antas också BRP per invånare att öka. Det skulle ge en större skatteintäkt för regionen.

Skatteintäkten är alltså beroende på antal invånare, skattekraft och BRP per invånare samt skattesatsen. Påverkan på någon av dessa faktorer ökar eller minskar skatteintäkten.

Utdebitering

Utdebiteringen för Region Gotland uppgår för år 2017 till 33,60 procent (= procent av skatteunderlaget). Den totala kommunala/regionala utdebiteringen 2017 varierar mellan kommunerna inom intervallet 29,19 – 35,15 procent (inklusive landstingskatt).

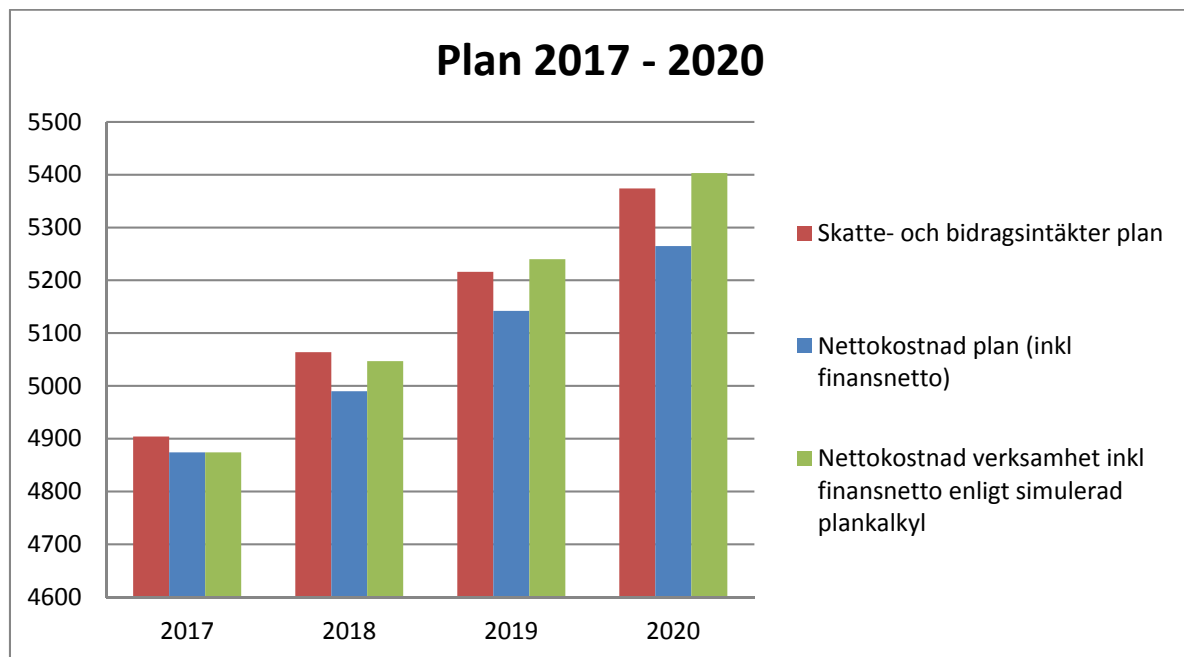
År 2017 har 87 (av 290) kommuner högre total utdebitering än Gotland. Den genomsnittliga kommunala utdebiteringen i Sverige 2017 är 32,12 procent (2016 var den 32,10). Utdebiteringen för Region Gotland är således 1,48 procentenheter högre än genomsnittet för riket. Om utdebiteringen höjs med 1,00 procentenhet innebär detta ökade skatteintäkter med cirka 100 mnkr för Gotland.

2. Utgångsläge för Region Gotland

Budget 2018 och planåren 2019 – 2020

Budget 2018 ser i plankalkylen relativt bra ut (se sid 7), även 2019 och 2020 ser bra ut. Det förutsätter att de beslutade besparingarna genomförs. Dessutom finns inga justeringar av verksamhetens kostnader 2020 förutom personalkostnadsökningar och viss priskompensation. Om man tittar på den simulerade plankalkylen som innehåller en mer realistisk personalkostnadsreserv och en budgetnivå som stämmer med det finansiella målet ser det mer problematiskt ut.

För att kunna hantera svängningar i verksamheten och intäkterna krävs en budgetnivå på minst två procent av omsättningen (ca 94 mnkr) under förutsättning att nämnderna klarar sitt uppdrag att ha ett resultat i balans. I diagram nedan visas hur planen framåt ser ut. Där finns också den simulerade plankalkylen med.

Omvärldsdag och dialogmöten

Regionens omvärldsdag och dialogmöten är delar i planeringsprocessen. På omvärldsdagen ges olika aktuella inspel, det kan vara trender eller mer särskilda förutsättningar för regionen. Vid dialogmötena får nämnderna och regionledningen en möjlighet att få en djupare kunskap både om de övergripande förutsättningarna, men också nämndernas särskilda förutsättningar.

På omvärldsdagen i januari presenterades serviceutbudsutredningen och digitaliseringens möjligheter. Det kom också två medarbetare från skolan som visade hur man använder sig av digitala hjälpmedel i skolarbetet. Tanken med dagen var att väcka tankar om hur förutsättningarna för den egna verksamheten kan kopplas till beslut om hur serviceutbudet ska se ut samt digitaliseringens möjligheter.

I början av dagen påmindes också om de utmaningar och viktiga punkter som SKL:s analysgrupp presenterade i januari 2016:

Region Gotlands utmaningar

- Att anpassa verksamheten till de ekonomiska ramarna och till förändringar i befolkningssammansättningen. Om SKL:s prognos stämmer måste det till strukturförändringarna i verksamheten.
- Göra verkstad av ”Krisgruppens förslag”, återställa eventuellt balanskravsunderskott (2015) och leva upp till era finansiella mål.
- Tydliggöra ansvarsfördelningen mellan RF, RS, nämnder samt mellan politik och tjänstemän
- Skapa incitament för effektivisera verksamheten med fortsatt hög verksamhetsmässig kvalitet. Våga förändra verksamhet.
- Ändra gamla ovanor där budget inte hålls.

5 viktiga punkter

- Skapa en gemensam bild av nuläget över parti- och förvaltningsgränser
- Gör de finansiella målen heliga - om investeringsnivåer höjs såväl resultatmål samt mål för finansiering av investeringar tänkas igenom.
- Håll i arbetet med besparingar/effektiviseringar, glöm inte bort företagen.
- Ta ett helhetsgrepp om ekonomin, gör budgeten skarp och anpassa den efter befolkningsförändringar.
- Fortsätt med arbetet med resultat och kvalitetsmätning och gör dem viktiga i uppföljningen.

Dialogmöten mellan regionledningen och alla nämnder/förvaltningar har genomförts. Sammanfattningsvis kan konstateras att nämnderna arbetar med årets besparingar. Det finns en oro kring möjligheten att genomföra besparingar framåt, men också kring de stora administrativa besparingar som genomförs centralt.

Beslutade besparingar 2017-2019

För perioden 2017-2019 finns besparingar på sammanlagt 170 mnkr beslutade.

Nämnd/förvaltning	2017	2018	2019	Totalt mnkr
Regionstyrelsen	27,0	17,0	9,0	53,0
Tekniska nämnden	8,0	10,5	8,5	20,0
Byggnadsnämnden	2,5	1,5	1,5	5,5
Miljö- och hälsoskydds-nämnden	1,5	1,5	1,5	4,5
Kultur- och fritidsnämnden	3,0	5,0	7,0	15,0
Barn- och utbildningsnämnden	16,0	6,0	15,0	37,0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	5,0	3,0	5,0	13,0
Ofördelat, besparing intern service och administration	0	7,5	7,5	15,0
Totalt	63,0	52,0	55,0	170,0

3. Kostnads- och intäktsutveckling samt bokslut 2016**Bokslut 2016**

Det ekonomiska resultatet 2016 är 82 mnkr, nämnderna har ett sammanlagt resultat på -31 mnkr. I resultatet ingår reavinster med 29 mnkr från fastighetsförsäljningar. Efter justering av reavinster enligt undantagsmöjlighet har regionen ett balanskravsresultat på 55 mnkr. Det innebär att det kommande år återstår 16 mnkr att återställa av 2015 års negativa resultat.

De totala skulderna uppgår till 570 mnkr varav skulden i den skattefinansierade verksamheten uppgår till 80 mnkr. Under året har 100 mnkr tagits upp i långfristigt lån för den affärsdrivande verksamheten. Genomsnittsräntan på hela låneportföljen uppgick till 1,16 procent vid årsskiftet 2016/2017, vilket är lägre jämfört med föregående årsskifte. Anledningarna till att genomsnittsräntan kunnat sänkas mycket är dels nyupplåning och omsättning av lån till väsentligt lägre ränta, dels en omstrukturering av räntederivaten.

Investeringsvolymen 2016 var på historiskt hög nivå, 616 mnkr (433 mnkr 2015).

Det övergripande målet med pensionsförvaltningen är att matcha pensionskulden med tillgångsmassan i pensionsfonden och samtidigt kunna garantera en viss andel av utbetalningarna vid varje givet tillfälle. Pensionsförvaltningens marknadsvärde uppgår till ca 167 mnkr vid årsskiftet och under 2016 har inga ytterligare medel avsatts till fonden.

Ett positivt resultat är en förutsättning för att regionen ska ha en stabil ekonomi framåt.

Regionens resultat måste basera sig främst på att nämndernas verksamhet bedrivs inom de ramar som finns samt lämnar ett överskott för att finansiera framtida satsningar.

Resultaträkning 2016 och nämndernas utfall mot budget

Resultaträkning, mnkr	Rev. Budget	Bokslut	Prognos Delår 2	Prognos Delår 1
Verksamhetens intäkter *	4 100	1 403	4 179	4 100
Verksamhetens kostnader *	-8 529	-5 798	-8 636	-8 584
Avskrivningar	-225	-237	-235	-231
Verksamhetens nettokostnader	-4 654	-4 633	-4 692	-4 715
Skatteintäkter och bidrag	4 715	4 708	4 692	4 729
Finansiella intäkter	6	23	10	7
Finansiella kostnader	-35	-16	-18	-33
Årets resultat	32	82	-8	-12

*Ej rensat för interna intäkter och kostnader i prognoserna och i budgeten

Budgetavvikelse netto, mnkr	Bokslut 2016	Helårsprognos Delår 2	Helårsprognos Delår 1
Nämnd			
Regionstyrelse	32	27	16
Tekniska nämnden	10	9	7
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	1	1	0
Byggnadsnämnden	1	1	1
Kultur- och fritidsnämnden	2	1	2
Barn- och utbildningsnämnden	16	9	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	15	5	7
Socialnämnden	-25	-43	-25
Hälsa- och sjukvårdsnämnden	-82	-80	-68
Summa	-31	-70	-60

Bedömning av budgetåret 2017

Det budgeterade resultatet för 2017 uppgår till 27 mnkr. Delårsrapport 1 pekar på en obalans i nämnderna på totalt -47 mnkr. Det är två nämnder som prognostiserar underskott, hälso- och sjukvårdsnämnden och socialnämnden med -30 respektive -31 mnkr. Övriga nämnder förväntas ha ett nollresultat eller överskott. Totalt prognostiseras ett resultat på 38 mnkr. Det är finansförvaltningen som förväntas lämna ett stort överskott som väger upp nämndernas underskott.

Prognosen för 2017 är allvarlig utifrån att nämnderna totalt sett inte förväntas gå ihop. Ett stabilt ekonomiskt läge i Region Gotland måste utgå ifrån att nämnderna klarar sitt totala uppdrag inom den budgetram som har avsatts. Viss avvikelse mellan nämnderna kan hanteras om totalen är positiv.

Kostnadsutvecklingen i jämförelse med mars 2016 är drygt 1,8 procent på nämnderna, samma jämförelse mellan 2016 och 2015 visar på en nettokostnadsutveckling på -1 procent. Problemet är inte en hög kostnadsutveckling utan nivån på kostnaderna.

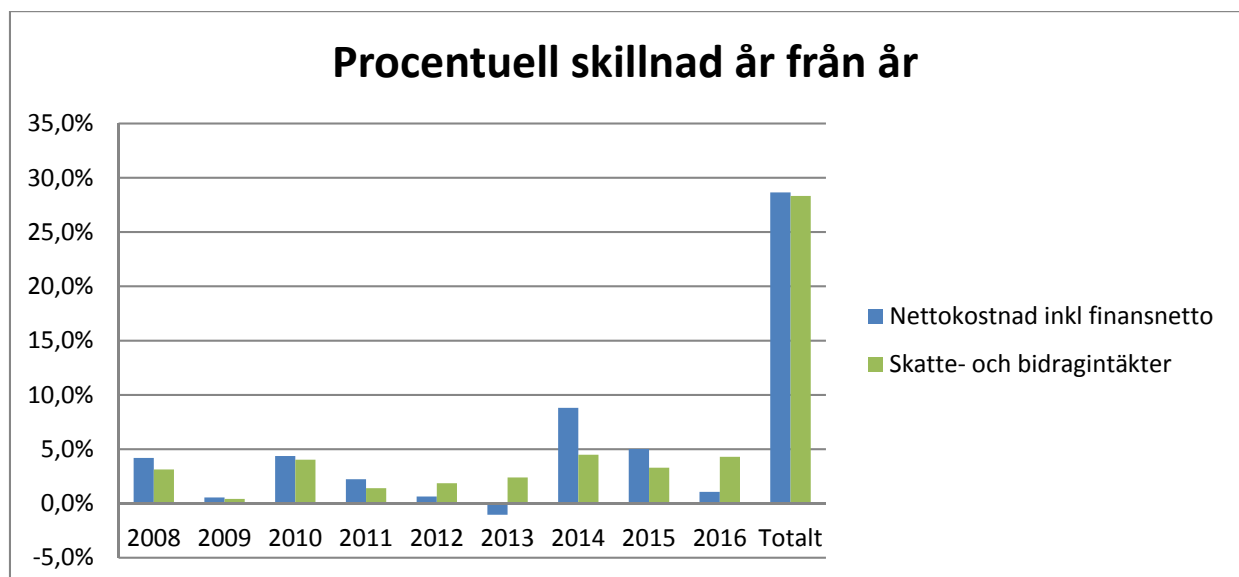
Investeringarna inklusive exploateringar prognostiseras i delårsrapporten uppgå till drygt 700 mnkr. Ett sådant scenario kommer regionen inte att kunna uppfylla likviditetsmässigt utan att ta upp ytterligare lån eller genom försäljning. Det är viktigt att fortsätta arbetet med att se över investeringsbudgetarna framåt då det i dagsläget är en investeringsnivå som överstiger regionens möjlighet att egenfinansiera. Efter att de stora investeringarna i kryssningskaj och gymnasieskola avslutas behöver den årliga nivån på skattefinansierade investeringar landa på en nivå runt 275 mnkr (se också under avsnitt 6. Finansförvaltning).

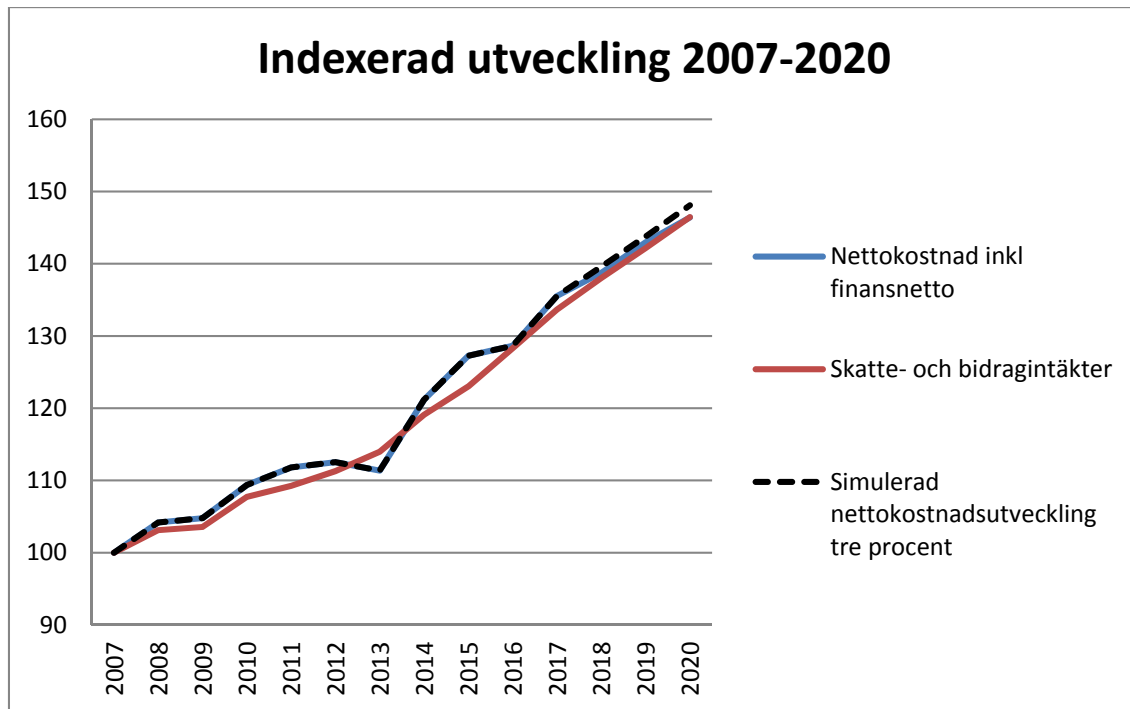
En fördjupning av aktuellt ekonomiskt läge finns i delårsrapport 1.

Kostnads- och intäktsanalys

Vid planeringen ger skatteintäkterna i huvudsak ramen för hur mycket kostnaderna får öka. Utfallet ger ofta en annan bild vilket visas i nedanstående diagram.

Diagrammet nedan visar procentuell förändring av nettokostnader inkl finansnetto respektive skatteintäkter och bidrag per år 2008-2016. Nästa diagram visar en indexerad utveckling för 2007-2020, fram till och med 2016 i form av verkligt utfall, 2017 och framåt enligt plan och även enligt simulerad kostnadsutveckling på tre procent för 2018 till 2020. SKL räknar i sina prisökningsberäkningar att både kommunverksamhet och landstingsverksamhet kommer att öka minst 3 procent.

Variationerna mellan åren är avsevärd. Mellan -1 till knappt 9 procent för nettokostnaderna och cirka 0 till drygt 4 procent för skatteintäkterna. Totalt har nettokostnaderna och intäkterna ökat i ungefär samma takt från 2007 till 2016, 28,6 respektive 28,3 procent.

Indexutvecklingen ser oroväckande ut i kalkylen. När den simulerade kostnadsutvecklingen läggs in i diagrammet syns att skatte- och bidragsintäkter riskerar att inte räcka till.

Kostnadernas variation tyder på att dessa kan påverkas och att ekonomistyrningen därför har stor betydelse. Det är också viktigt att ha en kostnadsbild som inte är beroende av tillfälliga intäkter. De stora variationerna för skatteintäkterna tyder på ryckighet och svåra planeringsförutsättningar, dock tyder de tre senaste åren på att samhällsekonomin stabiliseras. Den stora skillnaden mellan 2009 och 2010 beror främst på statligt konjunkturstöd. Utfallet 2014 innehåller både en skatthöjning på 50 öre och förändring i utjämningsbidraget vilket påverkat Gotland positivt. Från 2017 har det generella statsbidraget ökat med delar av regeringens välfärdsmiljarder.

Sammantaget visar alla analyser att det finns ett stort behov av att minska kostnadsnivån. Det är viktigt att verksamheterna fortsätter att arbeta med det stora besparingspaketet på 170 mnkr fram till 2019. Det ger något bättre förutsättningar för att kunna arbeta med utveckling framåt i den takt som intäkterna ökar istället för att, såsom idag, enbart använda ökade intäkter för att täcka underfinansierad verksamhet.

4. Demografi

Befolkningsutvecklingen under 2016

Under 2016 ökade folkmängden på Gotland med 612 personer, från 57 391 till 58 003 invånare. Orsaken till den ökande befolkningen var ett flyttnetto på 744 personer och ett födelsenetto på -132 personer.

Under året flyttade 2 851 personer till Gotland, vilket var 352 personer fler än 2015. Antalet personer som flyttade från regionen minskade med 123 personer jämfört med året innan, från 2 230 till 2 107. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2016 var således 744 personer. Det föddes 509 barn under 2016, 18 fler än 2015. Antalet personer som avled var 641 vilket är 13 fler än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -132 personer.

Tabell: Folkmängd och förändringskomponenter

	1980	1990	2000	2016
Födda	650	929	519	509
Döda	626	696	663	641
Födelsenetto	24	233	-144	-132
Inflyttade	1 118	1 355	2 003	2 851
Utflyttade	1 059	1 324	1 975	2 107
Flyttnetto	59	31	28	744
Folkökning	83	264	-116	612
Folkmängd	55 346	57 108	57 313	58 003

Befolkningsutvecklingen under perioden 2017-2020

Som stöd för förvaltningarnas planeringsarbete gör ledningskontoret varje år prognos av den framtida folkmängden. Arbetet görs i samverkan med statistikföretaget Statisticon. Resultatet av beräkningarna ligger till grund för volymkattningar som görs inom olika verksamheter och som redovisas i nämndernas strategiska planer.

Under perioden 2017-2020 beräknas folkmängden i regionen öka med 153 invånare, från 58 003 till 58 161 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 131 personer per år och födelsenettet -92 personer per år. Totalt ger detta en förändring med 39 personer per år. Tillväxten beräknas under prognosperioden vara 0,3 procent, att jämföra med 4,4 procent i riket.

Bakom siffrorna ligger ett antagande om att antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 2 348 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 2 216 personer. Antalet barn som föds förväntas vara 538 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 630 personer. Fortfarande antas med andra ord flyttnettot vara positivt (och bli mer positivt) medan födelsenettet med största sannolikhet kommer vara negativt (och bli mer negativt).

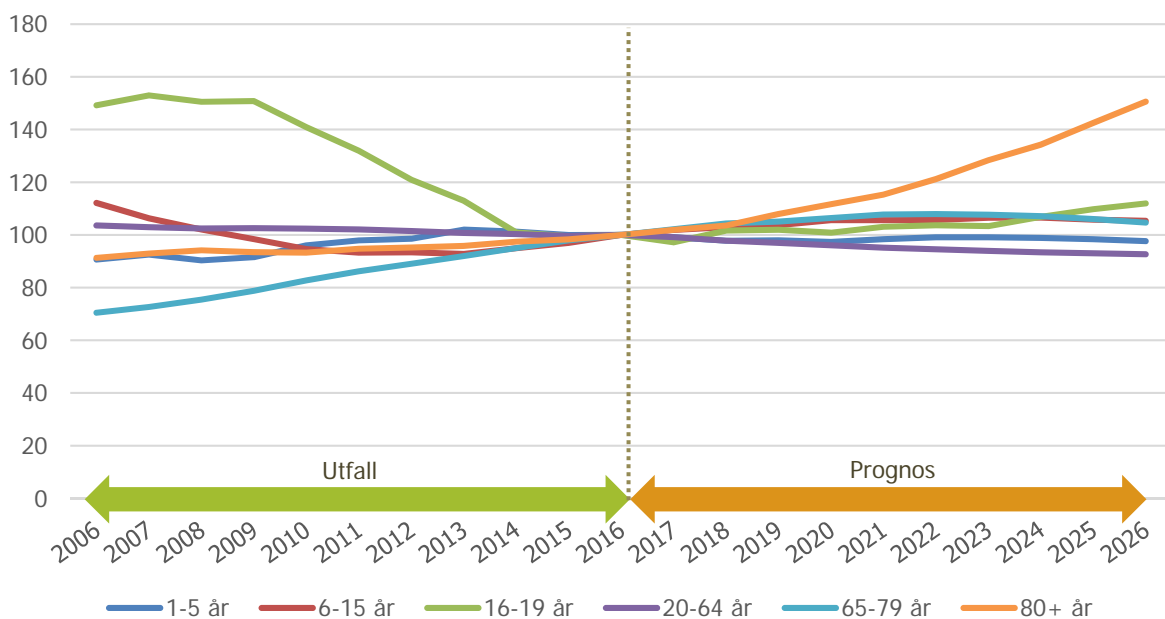
I tabellen nedan visas den faktiska befolkningen den 31 december år 2016 och den prognostiserade år 2017-2020. Av tabellen framgår att den största relativa minskningen beräknas ske för åldersgrupperna 19-24 år. Den största relativa ökningen sker i åldersgrupperna 10-12 år samt 80 år eller äldre.

Prognostiserad utveckling av antalet barn, vuxna och äldre i regionen 2017-2020

Åldersklass	2016	2017	2018	2019	2020	Absolut förändring 2016-2020	Relativ förändring 2016-2020
0-5 år	3 427	3 420	3 389	3 393	3 377	-50	-1,4%
6-9 år	2 488	2 571	2 600	2 546	2 530	42	1,7%
10-12 år	1 752	1 792	1 819	1 893	1 987	235	13,4%
13-15 år	1 756	1 746	1 753	1 781	1 816	60	3,4%
16-18 år	1 687	1 755	1 780	1 801	1 788	101	6,0%
19-24 år	4 179	3 895	3 724	3 618	3 549	-630	-15,1%
25-44 år	12 547	12 503	12 463	12 316	12 220	-327	-2,6%
45-64 år	15 848	15 786	15 638	15 617	15 465	-383	-2,4%
65-79 år	10 804	11 044	11 280	11 353	11 503	699	6,5%
80 år eller äldre	3 515	3 584	3 642	3 796	3 925	410	11,7%
SUMMA	58 003	58 096	58 089	58 113	58 161	158	0,3%

I diagrammet nedan visas procentuella volymförändringar per åldersgrupp¹ med utgångspunkt från årsskiftet 2016/2017, men med en tillbakablick till 2006 och en längre horisont framåt. Samtliga åldersgrupper har vid 2016/2017 index 100. Värdena innan 2017 visar den procentuella förändring som varit och värdena efter 2016 den prognostiserade utvecklingen. Här framgår att åldersgruppen 80+ förväntas öka mest även på längre sikt.

Volymförändringar åldersgrupper: utfall 2009-2016, prognos 2017-2026

Delområdesprognos

Prognos för befolkningsutvecklingen har beräknats för sju geografiska delområden. Delområdena är samma som skolans elevupptagningsområden. Liksom prognosen för regionen som helhet är delområdesprognoserna demografiska framskrivningar. Det innebär att de parametrar som påverkar resultatet är fertilitet, mortalitet samt in- och utflyttning.

¹ Åldersgrupperna representerar regionens planeringsbehov för verksamheterna

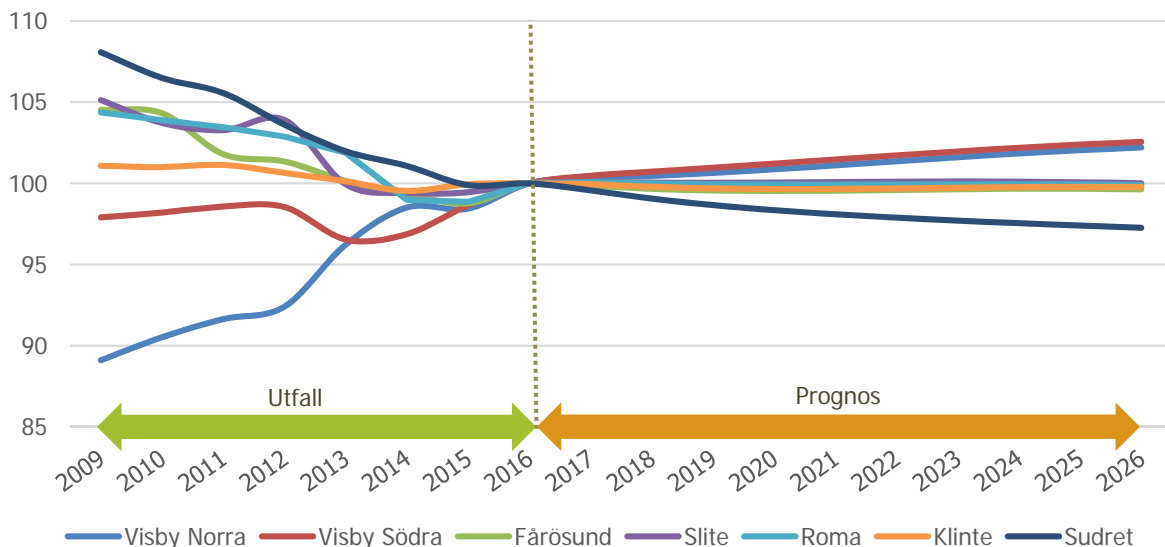
I tabellen nedan visas den faktiska befolkningen den 31 december 2016 och den prognostiserade för åren 2017-2020, uppdelat på delområdena. Av tabellen framgår att den största relativa ökningen beräknas ske i delområdena Visby Norra/Södra. Den största relativa minskningen sker i delområdet Sudret.

Prognostiserad utveckling av folkmängden i regionens olika delområden, 2017-2020

Delområde	2016	2017	2018	2019	2020	Absolut förändring 2016-2020	Relativ förändring 2016-2020
Visby Norra	17 138	17 197	17 216	17 247	17 286	+148	+0,9 %
Visby Södra	14 020	14 086	14 120	14 155	14 191	+171	+1,2 %
Färösund	3 335	3 330	3 324	3 320	3 319	-16	-0,5 %
Slite	4 974	4 978	4 976	4 975	4 977	+3	+0,1 %
Roma	6 802	6 807	6 801	6 798	6 797	-5	-0,1 %
Klinte	3 893	3 891	3 885	3 881	3 880	-13	-0,3 %
Sudret	7 841	7 807	7 768	7 736	7 712	-129	-1,6 %
SUMMA	58 003	58 096	58 089	58 113	58 161	158	0,3 %

I diagrammet nedan visas procentuella befolkningsförändringar per delområde med utgångspunkt från årsskiftet 2016/2017, men med en tillbakablick till 2009 och en längre horisont framåt. Samtliga delområden har vid 2016/2017 index 100. Värdena innan 2017 visar den procentuella förändring som varit och värdena efter 2016 den prognostiserade utvecklingen. Här framgår att både den förväntade ökningen i Visby Norra/Södra och minskningen i Sudret varit pågående sedan tidigare, samt att övriga områden förväntas ligga kvar på samma nivå.

Befolkningsförändringar i regionens delområden: utfall 2009-2016, prognos 2017-2026

I tabellen nedan visas den faktiska befolkningen den 31 december år 2016 och den prognostiserade år 2017-2020 för vart och ett av områdena, uppdelat i olika åldersklasser.

Prognostiserad utveckling av folkmängden i regionens olika delområden, 2017-2020, uppdelat på ålder

	Ålder/År	2016	2017	2018	2019	2020	Absolut förändring 2016-2020	Relativ förändring 2016-2020
Visby Norra	0-18 år	3 098	3 188	3 227	3 260	3 289	+191	+6,2 %
	19-64 år	10 037	9 901	9 799	9 732	9 650	-387	-3,9 %
	65+ år	4 003	4 108	4 190	4 255	4 347	+344	+8,6 %
Visby Södra	0-18 år	3 050	3 085	3 095	3 108	3 136	+86	+2,8 %
	19-64 år	8 010	7 981	7 943	7 897	7 836	-174	-2,2 %
	65+ år	2 960	3 021	3 082	3 151	3 218	+258	+8,7 %
Färösund	0-18 år	522	543	544	548	552	+30	+5,8 %
	19-64 år	1 691	1 639	1 613	1 589	1 564	-127	-7,5 %
	65+ år	1 122	1 148	1 167	1 184	1 203	+81	+7,3 %
Slite	0-18 år	961	971	970	972	972	+11	+1,1 %
	19-64 år	2 757	2 722	2 682	2 659	2 651	-106	-3,9 %
	65+ år	1 256	1 285	1 324	1 344	1 354	+98	+7,8 %
Roma	0-18 år	1 439	1 460	1 473	1 472	1 482	+43	+3,0 %
	19-64 år	3 828	3 782	3 717	3 698	3 655	-173	-4,5 %
	65+ år	1 535	1 565	1 612	1 627	1 660	+125	+8,2 %
Klinte	0-18 år	778	789	790	792	799	+21	+2,7 %
	19-64 år	2 053	2 023	1 997	1 972	1 940	-113	-5,5 %
	65+ år	1 062	1 079	1 097	1 117	1 140	+78	+7,4 %
Sudret	0-18 år	1 262	1 249	1 244	1 262	1 269	+7	+0,5 %
	19-64 år	4 198	4 136	4 073	4 004	3 939	-259	-6,2 %
	65+ år	2 381	2 423	2 450	2 470	2 504	+123	+5,2 %

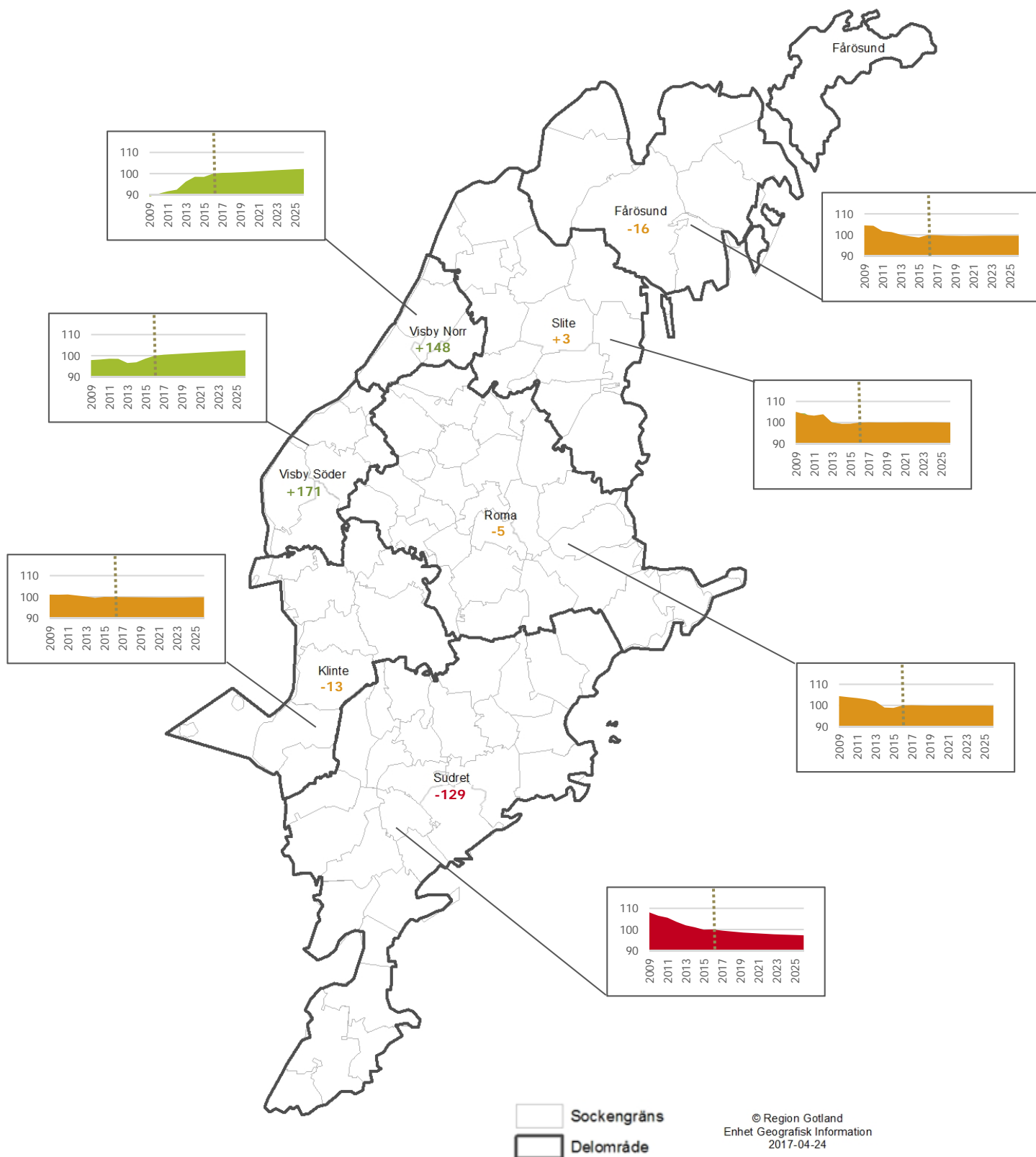
Migration

På Gotland finns för närvarande (april 2017) cirka 470 asylsökande varav cirka 120 är ensamkommande barn. Motsvarande siffror vid samma tidpunkt förra året var cirka 1 100 totalt varav 250 ensamkommande barn. Länstalet för mottagande av nyanlända invandrare 2017 är 213 (var ursprungligen 277) anvisningsbara platser på Gotland. En uppskattning av antalet självbosatta är 75 personer. Anvisningsmodellen för ensamkommande barn innebär att varje kommun tilldelas en viss andel i förhållande till totala antalet asylsökande barn. Med utgångspunkt i Migrationsverkets prognos februari 2017 är en uppskattning att nya ensamkommande barn under 2017 blir cirka 15.

Att prognostisera den framtida invandringen är alltid behäftat med stor osäkerhet. I dagens situation är osäkerheten ännu större. Både antalet som söker asyl och antalet som får uppehållstillstånd påverkas av politiska beslut, såväl i Sverige som i andra länder och på EU-nivå, och kan snabbt komma att ändras. Antalet asylsökande har dock minskat kraftigt sedan 2015 vilket också förändrat den senaste befolkningsprognosen.

Befolkningsutveckling per delområde 2016 - 2026

Diagrammen nedan visar procentuella befolkningsförändringar per delområde med utgångspunkt från årsskiftet 2016/2017, men med en tillbakablick till 2009 och prognos till 2026. Samtliga delområden har vid 2016/2017 index 100. Siffrorna i respektive delområde på kartan visar förväntad utveckling (antal invånare) under perioden 2016 - 2020.

5. Kostnadsjämförelser

I det här avsnittet jämförs kostnader för ett antal stora verksamhetsområden med andra kommuner och landsting. En fördjupad analys görs till höstens budgetavstämning då räkenskapsammandragen för föregående år finns tillgängliga. De kostnadsjämförelser som redogörs för i det här avsnittet avser verksamhetsåret 2015 och har redovisats tidigare vid budgetavstämningen i oktober 2016.

Avsikten med att redovisa kostnadsjämförelser i samband med budgetberedningen är att redovisa ett diskussionsunderlag som bygger på faktiska utfall och jämförelser. För att veta om resurserna utnyttjas effektivt är jämförelser ett bra verktyg dels mellan olika år och dels mellan olika kommuner och landsting.

Nytt för 2017 är att SKL delat in landets kommuner i nya kommungrupper. Den kommungrupp som Gotland tillhörde, turism- och besöksnäringkommuner, finns inte längre. Gotland tillhör nu kommungruppen ”Mindre stad/tätort”. I avsnittet ”Jämförelse med kommungrupp” är tabellen uppdaterad med jämförelse mot den nya kommungruppen.

SKL genomförde en analys av Region Gotlands ekonomi och styrning i januari 2016. Analysgruppen konstaterade bland annat att ”Den faktiska kostnaden har överstigit standardkostnaden under nästan alla de senaste åren i alla delmodeller utom äldreomsorg och LSS. Inom barnomsorg, grundskola, gymnasieskola och IFO är det mycket stor skillnad, både i procentuell avvikelse och totalt belopp. Hälso- och sjukvården har en stor total avvikelse medan den procentuella avvikelsen inte är utmärkande”. Den slutsatsen stämmer fortfarande även verksamhetsåret 2015. Avvikelsen är något högre både procentuellt och i belopp för hälso- och sjukvården jämfört med 2014 men avvikelsen är inte lika hög som de andra verksamhetsområdena. Avvikelserna för förskola och grundskola är bland de högsta i landet. Sammantaget har Gotland en procentuell avvikelse mellan faktisk kostnad och standardkostnad som placerar oss på 280:e plats av alla Sveriges kommuner. Största procentuella avvikelsen noteras för fritidshem och individ- och familjeomsorg. Störst avvikelse i pengar har förskola och grundskola.

SKL konstaterade också att:

- Även jämfört med liknande kommuner är regionens kostnadsläge högre inom de pedagogiska verksamheterna (cirka 200 mnkr) och inom IFO. Även affärsverksamheten, politisk verksamhet och kulturverksamhet har högre kostnader men är svåra att jämföra pga. Gotlands regionansvar. Äldreomsorg och funktionshinder har lägre kostnader än liknande kommuner (cirka 100 mnkr lägre)
- Kostnaderna för hälso- och sjukvård är höga. 10 procent högre kostnader totalt men samma utveckling som genomsnittet. Höga kostnader inom somatisk vård och övrig hälso- och sjukvård, låga kostnader för primärvård och psykiatri.

Jämförelse med ny kommungrupp – Mindre stad/tätort

Sedan 2011 har Gotland tillhört kommungruppen turism- och besöksnäringkommuner. SKL ansvarar för att indelningen är aktuell och grupperingen har genom åren reviderats ungefär vart femte år. Från och med 2017 gäller ny indelning. I den nya indelningen återfinns Gotland i kommungruppen Mindre stad/tätort.

Den nya indelningen innebär en del genomgripande förändringar jämfört med 2011. Indelningen utgår ifrån några få huvudvariabler baserade på *storlek* (antal invånare), *tätthet* (antal invånare i den största tätorten) och *närhet* (möjlighet till arbetspendling). Den nya indelningen är enligt SKL mer renodlad än tidigare. Kriterierna bygger på antagande om vilka faktorer som kan ha betydelse för en kommuns utvecklingsförutsättningar vad gäller boende och näringsliv. Antalet arbetstillfällen och därmed möjlighet till bosättning, kompetensförsörjning och serviceutbud är korrelerat till antal invånare i regionen/närområdet.

Grupperna ”Varuproducerande kommuner”, ”Glesbygdskommuner”, ”Kommuner i tätbefolkad region” och ”Kommuner i glesbefolkad region” har utgått. Gruppen med kommuner som har en betydande besöksnäring finns kvar men har en annan definition.

Den nya indelningen består av 9 kommungrupper som i sin tur är indelade i tre huvudgrupper.

Nya kommungrupper 2017 med definition

Huvudgrupp	Kommungrupp	Kort definition	Antal
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	A1. Storstäder	Minst 200 000 invånare i kommunens största tätort	3
	A2. Pendlingskommun nära storstad	Minst 40 % utpendling till storstad eller storstadsnära kommun	43
B. Större städer och kommuner nära större stad	B3. Större stad	Minst 40 000 och mindre än 200 000 invånare i kommunens största tätort	21
	B4. Pendlingskommun nära större stad	Minst 40 % utpendling till större stad	52
	B5. Lågpendlingskommun nära större stad	Mindre än 40 % utpendling till större stad	35
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	C6. Mindre stad/tätort	Minst 15 000 och mindre än 40 000 invånare i kommunens största tätort	29
	C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	Minst 30 % ut- eller inpendling till mindre ort	52
	C8. Landsbygdskommun	Mindre än 15 000 invånare i kommunens största tätort, lågt pendlingsmönster	40
	C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	Landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, dvs. antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/hotell/restaurang i förhållande till invånarantal	15

Den nya kommungruppsindelningen innebär att det inte längre är relevant att jämföra med den gamla kommungruppen turism- och besöksnäringkommuner. I tabellen nedan redovisas en sammanställning av en beräknad merkostnad respektive lägre kostnad för Region Gotland i

jämförelse med den nya kommungruppen. För sjukvården jämförs precis som tidigare med ett vägt medelvärde alla landsting.

Verksamhet	Gotland	Kommun-grupp	Avvikelse kr	Avvikelse %	Merkostnad Gotland 2015, ny kommungrupp tkr	Merkostnad Gotland 2015, tkr turism- och besöksnäringkommuner
Förskola kr/inskrivet barn	151 336	134 948	16 388	12%	42 445	12 699
Grundskola kr/elev	118 228	98 860	19 368	20%	99 125	11 633
Fritidshem kr/inskrivet barn	36 372	31 816	4 556	14%	11 203	-993
Gymnasium kr/elev	137 277	118 845	18 432	16%	31 685	-5 164
Äldreomsorg kr/inv. 65+	55 369	59 037	-3 668	-6%	-51 502	-134 049
Insatser för personer med funktionsnedsättning kr/inv.	6 546	7 491	-945	-13%	-54 234	-10 043
IFO kr/inv.	4 332	3 632	700	19%	40 174	63 474
Summa					118 895	-62 444
Somatisk vård kr/inv.*	15 856	13 239	2 617	20%	150,2	150,2
Primärvård kr/inv.*	3 816	4 150	-334	-8%	-19,2	-19,2
Psykiatri kr/inv.*	2 265	2 162	103	5%	5,9	5,9
Tandvård kr/inv.*	627	574	53	9%	3,0	3,0
Totalt					258 872	77 533

Slutsatser som kan dras av jämförelsen med den nya kommungruppen är att gruppens medelvärde är mer likt rikets medelvärde vilket innebär att avvikelsen inom utbildningsverksamheterna är hög, cirka 185 mnkr. Avvikelsen för äldreomsorgen är inte lika markant men Gotlands kostnader är ändå drygt 50 mnkr lägre. Det är stor skillnad för verksamheten som riktar sig till funktionsnedsatta där är Gotlands kostnader nu drygt 50 mnkr lägre. Avvikelsen inom individ- och familjeomsorgen är högre.

Vid den förra kommungruppsindelningen konstaterades att kommunerna i turism- och besöksnäringgruppen inte var riktigt relevanta att jämföra med eftersom de var så små och inte alls hade samma förutsättningar som Gotland. Det är för tidigt att dra några slutsatser kring den här nya indelningen. Vissa av de kommuner som nu återfinns i gruppen "Mindre stad/tätort" är sådana som vi tidigare tittat lite närmare på bland annat Kalmar och Norrtälje. Det gör att det är mer intressant, troligen kommer vi ändå att fortsätta göra jämförelser med "liknande kommuner och landsting", åtminstone en tid framöver.

Jämförelse med liknande kommuner och landsting

De kommuner och landsting som benämns som strukturellt liknande kommuner/landsting är de som är mest lika Gotland utifrån variablerna befolkningsstruktur och referenskostnad. Det innebär att det inte är samma jämförelsekommuner för alla områden.

Jämförelsen visar en uppskattad merkostnad för utbildningsområdet på ca 185 mnkr.

Äldreomsorgen och omsorgen om funktionshindrade har lägre faktisk kostnad än de liknande kommunerna medan individ- och familjeomsorgen har en högre kostnad. Det läggs mer resurser på den somatiska vården än ”liknande landsting” men mindre på primärvård.

Verksamhet	Gotland (kostnad, kr)	Kostnad hos strukturellt liknande kommuner/landsting	Avvikelse (kr)	Avvikelse (%)	Merkostnad Gotland 2015, mkr
Förskola kr/barn	151 336	137 935	13 401	10%	34,7
Grundskola kr/elev	118 228	99 720	18 508	19%	94,7
Fritidshem kr/barn	36 372	25 601	10 771	42%	26,5
Gymnasium kr/elev	132 277	113 859	18 418	16%	31,7
Äldreomsorg kr/inv. 65+	55 369	59 439	-4 070	-7%	-57,2
Insatser för personer med funktionsnedsättning kr/inv.	6 546	6 820	-274	-4%	-15,7
IFO kr/inv.	4 332	3 721	611	16%	35,1
	Nettokostnad				
Somatisk vård kr/inv.	15 856	14 604	1 252	9%	71,8
Primärvård kr/inv.	3 816	4 330	-514	-12%	-29,5
Psykiatri kr/inv.	2 265	2 065	200	10%	11,5
Tandvård kr/inv.	627	638	-11	-2%	-0,6
SUMMA					203,0

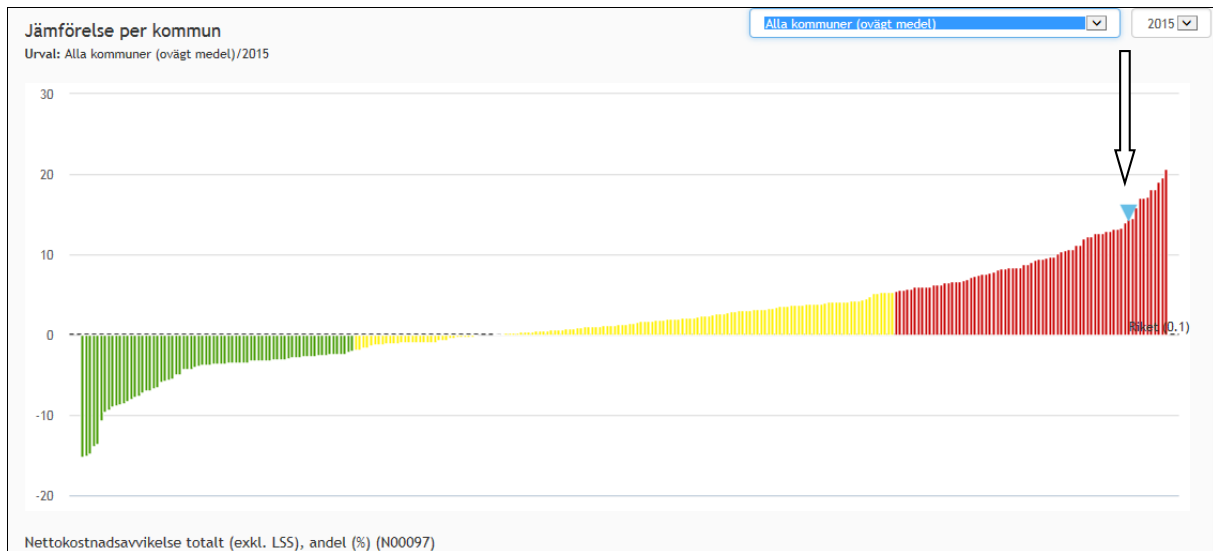
Jämförelse med referenskostnad (tidigare strukturårsjusterad standardkostnad)

Den här tabellen visar den faktiska nettokostnaden (utfallet) för respektive verksamhet i jämförelse med referenskostnad. Referenskostnaden anger förväntad kostnad i en kommun givet ålder, behov och produktionsförhållanden vid genomsnittlig ambition och effektivitet.

	För-skola	Fritids-Hem	Grund-skola	Gymnasie-skola	Äldre-omsorg	Individ- och familjeomsorg	LSS	Hälso- och sjukvård
Nettokostnad Gotland kr/inv	6 191	1 482	11 001	4 057	11 799	4 154	4 051	27 652*
Referenskostnad kr/inv	4 818	1 061	9 212	3 487	11 980	3 245	4 438	25 566
Skillnad kr/inv	1 373	421	1 789	570	-181	909	-387	2 086
Skillnad, mnkr	78,8	24,2	102,7	32,7	-10,4	52,2	-22,2	119,7
Skillnad, mnkr 2014	93,6		113,0	46,1	-3,9	48,0	-22,2	48,0
Avvikelse procent	28,5	39,7	19,4	16,3	-1,5	28,0	-8,7	8,2
Avvikelse procent 2014	27,9		22,4	23,5	-0,6	26,1	-9,0	3,4

*OBS nettokostnad hälso- och sjukvård exklusive tandvård eftersom inte tandvård ingår i utjämningsystemet

Nedanstående diagram visar nettokostnadsavvikelse totalt exklusive LSS för alla Sveriges kommuner. Gotland är stapeln vid den blåa pilen. Det är 10 kommuner som har en högre avvikelse totalt. I jämförelsen ingår verksamheterna förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, äldreomsorg samt individ och familjeomsorg.

Fakta om referenskostnad

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet.

I kostnadsutjämnningen har varje verksamhetsområde en standardkostnad som ska korrigera för strukturella skillnader. Beräkningen används för att utjämna förutsättningarna att finansiera verksamheten mellan olika kommuner. Standardkostnaden för äldreomsorg baseras exempelvis till stor del på antalet äldre i befolkningen och standardkostnaden för grundskola på antalet individer i skolålder.

Referenskostnaden är en justering av standardkostnaden där hänsyn även tas till följande kommunövergripande delar i kostnadsutjämnningen: löner, bebyggelsestruktur och befolkningsutveckling. Referenskostnaden bygger på det faktiska utfallet det aktuella året, till skillnad från standardkostnaden, som baseras på preliminära uppgifter. Referenskostnad kallades tidigare för strukturårsjusterad standardkostnad.

6. Finansförvaltning

Under finansförvaltningen redovisas regiongemensamma intäkter och kostnader. Intäkterna består av skatteintäkter, utjämningsbidrag och generella statsbidrag. Även intäkter från försäljning av anläggningstillgångar och exploateringsstillgångar redovisas här liksom finansiella intäkter. På kostnadssidan återfinns arbetsgivaravgifter, tjänstepensioner och finansiella kostnader för bl.a. låneskulden.

Utvecklingen av skatteintäkter och statsbidrag beskrivs i avsnitt ”1. Ekonomiska förutsättningar”.

Försäljning av anläggningstillgångar och exploateringsstillgångar

Försäljning av anläggningstillgångar består i huvudsak av bebyggda fastigheter och mark. Exploateringsstillgångar utgörs av mark som förädlats för att säljas.

Vinster från försäljning av anläggningstillgångar får enligt huvudregeln inte ingå i balanskravsresultatet men om man kan visa att en försäljning av en anläggningstillgång innebär god ekonomisk hushållning kan man tillämpa en undantagsregel som gör att sådana vinster får ingå. Exempel är fastigheter som regionen säljer och där inte någon verksamhet längre bedrivs och innebär att regionen slipper framtida fastighetsunderhåll och investeringar. Ett bra exempel är gamla kulturskolan i innerstaden där hela vinsten skulle kunna ingå i balanskravsresultatet.

Markexploatering räknas som kommunal verksamhet och vinster från försäljning av exploaterad mark får ingå i balanskravsresultatet i sin helhet, vilket är en stor fördel jämfört med försäljning av anläggningstillgångar. Exploateringsmarken utgörs just nu framförallt av marken på yttre A7-området.

Efterfrågan på byggbar mark i Visbyområdet är stor. Försäljningen av tomter av på yttre A7-området har gått bra och genererat högre intäkter än väntat. När området är färdigexploaterat kommer en slutredovisning att göras som visar alla inkomster och utgifter för exploateringen.

Den mark regionen äger på Visborgsområdet kan med fördel förädlas i egen regi på motsvarande sätt som skett för yttre A7-området. En exploatering medför samtidigt investeringar infrastruktur för gator, vägar, cykelbanor, vatten- och avlopp m.m. som försäljningsinkomsterna behöver kunna täcka.

Vinster från försäljningar av anläggningstillgångar och exploateringsstillgångar är svåra att prognostisera och budgetera. Det är många olika parametrar som påverkar en försäljning. Förutom efterfrågan och politiska beslut påverkas försäljningarna av bygglov och andra myndighetsbeslut.

Vinster från försäljningar av främst fastigheter och mark har varierat mycket under den senaste tioårsperioden, se tabellen nedan.

Vinster från försäljning av anläggningstillgångar och exploateringsstillgångar, mnkr

mnkr	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Reavinster	77,3	51,0	41,8	26,3	28,5	22,8	127,9	17,4	12,3	29,1
Exploateringsvinster ¹	0	0	0	0	0	0	0	5,4	3,3	16,0
Summa	77,3	51,0	41,8	26,3	28,5	22,8	127,9	22,8	15,6	45,1

¹ Från 2014 tillämpas exploateringsredovisning

På yttre A7-området finns tomter kvar att sälja. Det finns en osäkerhet kring tidpunkt för när försäljning kommer att ske och hur stor vinsten kommer att bli. För exploateringsvinster föreslås 10 mnkr att upptas i budget 2018.

Vinster från försäljning av anläggningstillgångar kommande år är svåra att bedöma. Möjliga försäljningar är mark på fastigheterna Järnvägen, Guldfisken och Brodösen. Vinster från försäljning av anläggningstillgångar föreslås att 5 mnkr upptas i budget 2018.

Pensionskostnader och pensionsskuld

Pensionsskulden redovisas enligt den s.k. blandmodellen vilket följer god redovisningssed för kommuner och landsting. Blandmodellen innebär att pensionsskulden redovisas dels som en avsättning i balansräkningen och dels som en förpliktelse under ansvarsförbindelser inom linjen. Pensionsskulden i balansräkningen uppgår till 770 mnkr och pensionsskulden i ansvarsförbindelser uppgår till 2 442 mnkr. Den totala pensionsskulden uppgår således till 3 212 mnkr. I utredningen om en ny kommunal redovisningslag föreslås att hela skulden ska redovisas i balansräkningen. Det skulle få stora konsekvenser för soliditet och pensionskostnader. Beslut om en ny kommunal redovisningslag och när den ska träda ikraft har inte fattats ännu. Regionstyrelseförvaltningen återkommer med mer information om och när beslut om förändring sker. Pensionsprognosen i beredningsunderlaget baseras på den befintliga blandmodellen. Prognosunderlaget är framtaget av regionens pensionsadministratör KPA.

De totala pensionskostnaderna för 2017 prognostiseras till 347 mnkr, en ökning med 7 procent jämfört med föregående år. Under perioden 2018-2020 beräknas de totala pensionskostnaderna öka med 26 procent jämfört med 2017. För 2018 beräknas pensionskostnaderna uppgå till ca 370 mnkr. Kostnadsutvecklingen är högre för pensioner än för de direkta personalkostnader.

Pensionskostnaderna ökar successivt i takt med att antalet pensionsavgångar ökar de närmaste åren. Pensionsutbetalningarna bedöms öka i snabbare takt fram till 2025 innan de börjar minska igen. Pensionskostnader påverkas också av löneutvecklingen för de anställda, utveckling av inflation och inkomstbasbelopp.

Pensionsskuldens storlek och utveckling påverkas i hög grad av den beräkningsmodell som används och de dödlighetsantaganden som beräkningsmodellen utgår från. Beräkningsmodellen har varit föremål för en översyn och från 2017 gäller den nya beräkningsmodellen (RIPS 17). Den största skillnaden med den nya beräkningsmodellen är att en realräntemodell för fastställandet av diskonteringsräntan införs. Modellförändringen innebär att diskonteringsräntan blir mer trögrörlig jämfört med tidigare vilket är positivt. Diskonteringsräntan används för att

nuvärdesberäkna pensionsskulden. En ändrad diskonteringsränta påverkar pensionsskulden mycket. Med RIPS17 bedöms diskonteringsräntan inte behöva ändras de närmaste åren.

SKL har påbörjat en fördjupad översyn över de dödlighetsantaganden som ingår i beräkningsmodellen. Om dödlighetsantagandena skulle ändras till följd av att livslängden förväntas öka så skulle det innebära att pensionsskulden skulle öka ytterligare. Huruvida dödlighetsantagandena kommer att ändras och vilka effekter det skulle få är för närvarande okänt.

Finansiella intäkter och kostnader

De finansiella intäkterna utgörs av borgensavgifter, räntor, utdelningar samt i förekommande fall vinster från pensionsmedelsplaceringarna. De finansiella kostnaderna består i huvudsak av räntor på lån och pensionsskuld samt bankavgifter. Finansnettot, finansiella intäkter minus finansiella kostnader, har under en lång rad år varit negativt till följd av en stor låneskuld. Enda undantaget var 2016 då ett litet positivt finansnetto uppnåddes till följd av vinster från pensionsmedelsplaceringar i samband om omplaceringar. Låga räntekostnader på låneskulden bidrog också.

Aktieutdelningen från dotterbolaget Gotlands Energi AB (Geab) har under en lång rad år fram till 2015 utgjort den enskilt största finansiella intäkten. Från 2016 har Geab inte haft någon utdelning. Anledningen är att kapitalet behövts till finansiering av stora investeringar. Den uteblivna aktieutdelningen kan inte helt kompenseras av andra finansiella intäkter.

De finansiella kostnaderna har de senaste åren successivt minskat till följd av det gynnsamma ränteläget. Sedan 2012 har de finansiella kostnaderna minskat från 56 mnkr till 16 mnkr. Genomsnittsräntan har minskat från 3,75 procent till 1,16 procent. Låneskulden har under motsvarande period minskat från 692 mnkr till 570 mnkr.

De stora investeringsutgifterna de senaste tre åren, sammanlagt 1 405 mnkr, har gjort att låneskulden de senaste åren ökat från 375 mnkr 2014 till 570 mnkr d.v.s. en ökning med 195 mnkr. Även 2017 är den totala investeringsbudgeten inklusive kompletteringsbudget mycket hög, drygt 800 mnkr. Kortfristiga lån till rörlig ränta har därför tagits upp med 100 mnkr i februari för att kunna finansiera investeringarna. Låneskulden uppgår för närvarande till 669 mnkr och genomsnittsräntan till rekordlåga 0,85 procent. Om de kortfristiga lånen på 100 mnkr kan lösas beror på hur stora intäkterna från fastighetsförsäljningarna blir under 2017.

Lån med räntebindning utgör för närvarande 51 procent av låneskulden och resterande lån har rörlig ränta. Skuldportföljens kortsiktiga räntekänslighet vid en ökning med 1 procentenhet av 3M Stibor ger en kostnadsökning med ca 3,3 mnkr/år. Den genomsnittliga räntebindningen är 3,4 år och genomsnittliga kapitalbindningen är 2,5 år.

Riksbanken bedriver en fortsatt expansiv penningpolitik för att inflationen ska stabiliseras kring inflationsmålet på två procent. Riksbanken har successivt sänkt reporäntan och de senaste fem åren och reporäntan befinner sig på historiskt låg nivå -0,5 procent sedan februari 2016.

Riksbankens bedömer att långsamma höjningar inleds först i början av 2018. Enligt den senaste prognosen når reporäntan noll procent först i slutet av 2018.

Reporäntan påverkar i första hand de korta räntorna. De långa räntorna påverkas mest av den ekonomiska utvecklingen i omvärlden. I USA har ekonomin återhämtat sig och konjunkturutsikterna är goda. Den amerikanska centralbanken har påbörjat en avveckling av sin expansiva penningpolitik till följd av detta. Styrräntan har höjts och fler höjningar är att vänta. I Europa går den ekonomiska återhämtningen långsammare men fler positiva signaler börja komma. Den europeiska centralbanken bedriver alltjämt en fortsatt expansiv penningpolitik som håller tillbaka räntorna. Flera av tillväxtländerna går mot ekonomiskt ljusare tider. Även de nordiska länderna har en god ekonomisk utveckling. I andra vågskålen ligger den politiska osäkerheten som ökat till följd av ny president i USA med en protektionistisk agenda och kommande val i Europa som kan påverka frihandeln och den ekonomiska utvecklingen negativt.

Den sammantagna bedömningen är att de långa räntorna kommer att börja stiga något framöver men att osäkerheten är stor om ränteutvecklingen framåt. Stigande långräntor kommer att ske från historiskt låga nivåer. 5-årsräntan noteras till 0,3 procent och 10-årsräntan till 1,1 procent (april 2017). Marknadens bedömning är att 5-årsräntan kommer att ha stigit till 1,1 procent om två år.

Utvecklingen av regionens räntekostnader under planperioden beror inte bara på ränteutvecklingen utan på hur låneskulden utvecklas. Låneskulden beror i sin tur på i vilken utsträckning investeringsutgifterna kan finansieras med egna medel. De egna medlen utgörs av driftresultatet, avskrivningar och avsättningar. Avskrivningar och avsättningar uppgår till ca 275 mnkr. Om regionens mål för det ekonomiska resultatet uppnås finns ytterligare ca 95 mnkr som kan användas för finansiering av investeringar. Ytterligare ett sätt att finansiera investeringar är att sälja tillgångar t.ex. fastigheter som inte längre används av regionens verksamheter.

7. Regionen som arbetsgivare

Region Gotland står inför stora utmaningar framåt inom flera områden. För att klara dem och nå resultat är det avgörande att vi lyckas skapa verksamheter som ger förutsättningar för ett hållbart medarbetarengagemang. Under den kommande tioårsperioden kommer ca 200 medarbetare gå i pension varje år, därtill har vi bristyrken inom flera områden, besparingskrav och upplevd hög arbetsbelastning. För att klara framtidens kompetensförsörjning behövs det ledare och medarbetare med rätt kompetens som trivs, är engagerade, tar ansvar och har möjlighet att utvecklas för att på bästa sätt. Medarbetarna som också är goda ambassadörer och som bidrar till att stärka bilden av regionen som arbetsgivare.

Vi behöver säkerställa att vi har resurser för att kunna attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och engagera medarbetare till Region Gotland.

Kompetensförsörjning

Kompetensförsörjning är som begrepp stort och innehåller många olika delar.

I grunden handlar det om att vi vill vara en attraktiv arbetsgivare dit man aktivt söker sig och där man vill vara kvar och utvecklas. Att klara kompetensförsörjningen är helt avgörande för att kunna klara de uppdrag som åligger regionen.

Alla arbetsgivare på Gotland, såväl privata som offentliga, konkurrerar dagligen om att lyckas behålla och rekrytera medarbetare och chefer. Många arbetsgivare strävar också efter att hålla sina medarbetare och chefer anställningsbara genom att erbjuda kompetensutveckling och karriärmöjligheter. Möjligheter till utveckling och arbetsvillkor i form av löner, jämställdhet, arbetsmiljö och arbetstider utgör en grundförutsättning för att regionen ska kunna rekrytera och behålla medarbetare.

Koncernledningen har tagit fram fyra områden vad gäller koncernstyrning att gemensamt prioritera framåt; *styrning, service, digitalisering och kompetensförsörjning*. För att klara Region Gotlands framtida kompetensförsörjningsbehov ska vi gemensamt arbeta med:

- **Rekryteringsutmaningar/attraktiv arbetsgivare**
- **Lönebildning**
- **Arbetsmiljö och hälsa**
- **Ledarskap**
- **Organisationskultur/stolthet**

Rekryteringsutmaningar/attraktiv arbetsgivare

Region Gotland har stora rekryteringsutmaningar och arbetsgivarvarumärket behöver utvecklas och synliggöras för att öka regionens attraktionskraft. Region Gotland ska vara en arbetsplats som man aktivt söker sig till, är stolt över att jobba på och där vi är bra på att visa upp alla våra olika arbetsuppgifter. Där vi använder vår kompetens rätt, kan erbjuda nya och förändrade yrkesroller, samarbetar och delar på specialistkompetens samt erbjuder utbildningar som fyller på erfarenheter och kompetens. Idag finns svårigheter att hitta rätt medarbetare, rekrytera, engagera och utveckla dem så att de vill vara kvar. Behovet av rekrytering av nya medarbetare är stort och en utmaning är att få kompetenta sökande. En övergripande kompetensförsörjningsplan med ett antal aktiviteter för att stärka arbetsgivarvarumärket ytterligare ska finnas.

Kompetensutveckling och kompetensväxling är avgörande för att dagens medarbetare skall kunna bidra i framtiden. Det behöver tas höjd i budget för att kunna vidareutbilda redan befintliga medarbetare inom olika områden för att kunna ställa om inför framtida behov samt förhindra ytterligare brist på medarbetare. Detta kräver fortsatta insatser både inom den egna organisationen och i samarbete med andra. Behov av utbildningsanställningar ("bristyrkessatser") finns vad gäller vidareutbildningar för sjuksköterskor inom hälso- och sjukvårds- och socialförvaltningen samt för lärare inom utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen. I dagsläget motsvarar behovet för dessa insatser ca tio miljoner per år.

I vissa lägen är tillfälliga anställningar en möjlighet till flexibilitet och effektivitet men allt oftare blir dyra hyrlösningar enda sättet att tillsätta lediga tjänster. Hyrpersonal är en realitet bland läkare och sjuksköterskor och en nationell trend är att det nu sprider sig in i kategorier som socialsekreterare och lärare. Under 2017 har Region Gotland ställt sig bakom strategin ”oberoende av inhyrd personal” och en handlingsplan har tagits fram. Kostnader i samband med detta behöver beaktas.

En del i att vara en attraktiv arbetsgivare innebär att ha förutsättningar att på olika sätt visa uppskattning för goda insatser och prestationer. Det bör vara ett mål för regionen att framåt ha ekonomiskt utrymme för personalsociala aktiviteter och gåvor. Vi behöver också kunna erbjuda heltider där det finns önskade deltid.

Regionen finns på en större arbetsmarknad och relationen och samarbetet med övriga arbetsgivare på Gotland är viktigt för att stärka arbetsmarknadsregionen som helhet. Även samarbetet med Uppsala Universitet Campus Gotland är en framgångsfaktor och att verka för att yrkesinriktade högskoleutbildningar förläggs till Gotland.

Lönebildning

Mot bakgrund av den ekonomiska situationen har löneökningarna de senaste åren i Region Gotland legat på en låg nivå i jämförelse med riket. Detta märks bland annat i svårigheter med att kunna rekrytera och behålla konkurrensutsatta yrkeskategorier och där besparingskrav har gått ut över löneutvecklingen. Avgörande för kvaliteten är att lönebildningen kopplas tätt samman med övrig budget- och verksamhetsplanering där förvaltningarna ansvarar för att ta fram mål för önskad lönestruktur och identifierar behov av löneökningar som sedan finns med i budget.

I budgetförslaget för 2018 finns 71 mnkr (58+13) avsatt i den centrala budgeten för personalkostnader. I denna summa ligger, i handlingsplanen för lönebildning 2017-2019, 13 mnkr årligen för satsningar på jämställdhet och briststyrken. Förvaltningarna har identifierat och kostnadsberäknat behovet av lönepåslag utifrån bristsituation och jämställdhet och enbart för att möta behov för briststyrken skulle 33 mnkr behöva avsättas. Till det kommer behov av satsningar utifrån jämställdhet på ytterligare 20 mnkr för att komma tillräta med Region Gotlands lönestruktur. För budget 2018 bör avsättas ytterligare minst 44 mnkr, dvs sammanlagt 115 mnkr, för personalkostnadsökningar för att ge möjligheter att långsiktigt kunna arbeta både med en löneutveckling mer i nivå med riket samt lönebildning framåt.

Att förändra lönestrukturer och skapa jämställda löner är ett långsiktigt arbete som kräver uthållighet och en tydlig strategisk riktning. Målsättningen är att ha en lönestruktur med jämställda löner som gör att vi kan rekrytera och behålla medarbetare och därmed klara kompetensförsörjningen. Inriktningen för Region Gotlands fortsatta lönebildningsarbete ska vara att kunna motsvara löneökningstakten inom Sveriges övriga kommuner och landsting, men också att kunna klara konkurrensen om arbetskraften lokalt i specifikt utsatta yrkesgrupper.

Arbetsmiljö och hälsa

En bra arbetsmiljö är en förutsättning för ett hållbart medarbetarengagemang. Regionen behöver göra systematiska insatser för att stärka arbetsmiljön och därmed bryta trenden av ökande sjukfrånvaro. Idag är sjuktalet 5.9 procent för regionen totalt, men inom ett antal enheter är sjuktalet över 10 procent. Vid de förvaltningar som har många enheter med höga sjuktal har en kartläggning och analys gjorts under 2016. Inom de områden där medarbetarantalet är högt (över 25 medarbetare), med verksamheter som är geografiskt spridda och där chefen har begränsat administrativt stöd, går det att se en koppling till höga sjuktal.

Region Gotland behöver ta fram aktiviteter både på organisatorisk (mindre chefsgrupper, se över administrativt stöd mm), grupp- (stöd till chefer vid exempel konflikter) samt individnivå (rehab och förebyggande insatser) för att kunna sänka sjuktalen och få en hållbar arbetsmiljö och hälsa. Region Gotland behöver ta höjd i budget för att genomföra ovanstående insatser. Genom att sänka Region Gotlands sjuktal från 5,9 till 4,6 procent skulle sjukfrånvarokostnaderna minska med ca 28 mnkr.

Region Gotlands friskvårdspolicy och riktlinjer behöver även ses över för att bättre anpassas efter behov både på grupp- och individnivå.

Ledarskap

Region Gotland behöver ta fram aktiviteter som stödjer ett hållbart ledarskap och där vi kan rekrytera ledare som är trygga, tydliga, engagerade och inspirerande. Där vi aktivt arbetar med den interna chefsförsörjningen som bland annat innebär att medarbetare kan växa in i ledarskapet, där chefer kan göra intern karriär, har tydliga och väl kända uppdrag, känner sig trygga och vågar vara modiga. Ledaruppdragen ska vara hållbara över tid.

Idag är det svårt att rekrytera chefer inom flera områden och en medveten strategi för intern rörlighet och succession behöver tas fram. Chefernas uppdrag är omfattande med hög arbetsbelastning och en oroande trend är ökande sjuktal och svårighet att få tid till att prioritera bland annat egen ledarutveckling. Besparingskrav och arbetsbelastning gör det svårt för chefer att utöva ”ett gott ledarskap”.

Chefsstödet behöver vara mer flexibelt, tillgängligt när det behövs och anpassat efter behov. Ett digitalt beslutstödsverktyg behöver implementeras för att förenkla chefernas vardag och vara ett komplement till övrigt administrativt stöd vad gäller att få fram bra statistik och analyser. Erfarenheter visar att systematiskt arbete med personalplanering, arbetstidsmodeller, målstyrning och IT-stöd ger goda möjligheter till positiva ekonomiska effekter. Forum för dialog och nätverk samt erfarenhetsutbyte mellan cheferna behöver också utvecklas. Regionen behöver göra ett aktivt arbete för att skapa rimliga förutsättningar för cheferna och skapa attraktiva ledaruppdrag för framtiden.

Organisationskultur/stolthet

Region Gotland saknar en gemensam kultur som visar att vi är ett Region Gotland. Uppfattningen är att organisationskulturen är svag och att arbetsgivarvarumärket kan stärkas

inom flera områden. Det finns tre värdeord, men ingen gemensamt uttalad definition eller hållning kring hur dessa ska levas. Samarbeten mellan enheter, avdelningar och förvaltningar kan förbättras. Det finns få kanaler för att berätta om våra framgångar, att vara stolta över oss själva och varandra. I undersökningar framkommer att många medarbetare inte vill rekommendera andra att börja arbeta i Region Gotland.

En förutsättning för verksamhetens kvalitet är ett gott medarbetarskap. Fortsatt arbete behövs för att stärka den gemensamma organisationskulturen. Kulturen ska utgå från den gemensamma värdegrunden delaktighet, förtroende och omtanke. Vi behöver ta fram aktiviteter som strävar mot en gemensam kultur, där våra värdeord är väl definierade och vi vet vilka beteenden som är framgångsrika och att det genomsyrar organisationen. Där vi agerar som en arbetsgivare och alla medarbetare känner stolthet och gemenskap oavsett var i organisationen man arbetar.

Mångfald och jämställdhet

Jämställdhet och mångfald är viktiga perspektiv för att klara den framtida kompetensförsörjningen. Perspektiven skall genomsyra hela det personalstrategiska arbetet. Inriktningen innebär bland annat att både kvinnor och män ska kunna välja att arbeta heltid, ha lika stora möjligheter till kompetens- och karriärutveckling samt att Region Gotland ska arbeta för att motverka osakliga löneskillnader. Trots tidigare riktade insatser i löneöversynen finns fortfarande skillnader mellan kvinnor och män.

Budget 2018

Vid beräkning av personalkostnadsökningar och kostnader för personalstrategiskt arbete framåt behöver hänsyn tas till faktorerna ovan. Delar kan behöva finansieras centralt för att säkras i genomförandet medan andra delar kan behöva beskrivas som tydliga krav för varje nämnd att budgetera för inom sitt ansvarsområde.

Faktorer som bör beaktas i budgetarbetet för 2018:

- Behov för att komma tillrätta med lönestrukturer vad gäller brist och jämställdhet samt löneökningar i nivå med övriga riket. En löneökning på 1 procent motsvarar ca 31 miljoner kronor. En ökning på 3 procent ger därmed behov av att avsätta ca 93 miljoner kronor för löneökningar.
I dagsläget finns 71 mnkr (58+13) avsatt i den centrala budgeten för personalkostnadsökningar. För att kunna arbeta långsiktigt med både en löneutveckling mer i nivå med riket samt lönebildning framåt bör ytterligare 44 mnkr avsättas, dvs sammanlagt 115 mnkr, för personalkostnadsökningar. Detta skulle också ta bort det effektiviseringskrav som är en följd av avtal som överstiger avsatta budgetmedel.
- Vad gäller brist och jämställdhet uppgår behovet till 53 miljoner (33 brist, 20 jämställdhet). I dagsläget finns 13 miljoner årligen i handlingsplan för lönebildning 2017-2019.
- Se över verksamheter (chefsområden) som har fler än 25 medarbetare, är geografiskt spridda och har litet administrativt stöd.

- Aktivt göra insatser (både före- och efterhjälpande insatser) för att komma åt höga sjuktal.
- Ta höjd för satsningar på utbildningsanställningar (10 mnkr) för sjuksköterskor och lärare.
- Göra aktiva insatser för att stärka Region Gotlands organisationskultur och arbetsgivarvarumärke. Att vara attraktiv leder till större förmåga att också behålla befintliga medarbetare. En för hög personalrörlighet är dyrbar. En nyrekrytering (annons, rekrytering, introduktion) kostar ca 150 000 kr och sedan tillkommer kostnader för effektivitetsförlust vid introduktion och upplärning mm. Hyrpersonal beräknas ofta till ca dubbla kostnaden jämfört med egen personal.
- Kompetensutveckling och kompetensväxling av befintliga medarbetare krävs för att klara den framtida kompetensförsörjningen.
- Upphandling av ett beslutstödsverktyg för chefer som i förlängningen kan underlätta för cheferna. Att enkelt få fram statistik, kunna göra analyser, personalplanering och bemanningsarbete kan ge stora ekonomiska effekter på sikt men kräver kompetens och systemstöd.

Driftbudget

a) Redan beslutade utökningar och besparingar (inarbetade i plankalkylen)

-betyder ökad ram och + betyder minskad ram

Regionfullmäktige beslutade i juni 2016 att nedanstående ramjusteringar ska genomföras 2018-2019. (Belopp i tkr jämfört med budget 2017, minustecken betyder att nämnden får pengar)

	2018	2019
Personalkostnadsökningar	-71 000	-142 000
Prisökningsreserv	-36 000	-72 000
Resursfördelningsmodeller		
BUN: förskola, grundskola, fritidshem	8 100	12 400
GVN: gymnasieskola	-1 059	-2 564
HSN: medicinskteknisk utveckling	-35 000	-70 000
SON: äldreomsorg	-17 962	-35 088
Övrigt		
BUN: Kompensation hyra kulturskolan	-600	-600
GVN: Kompensation hyra nya gymnasieskolan	-1 100	-1 100
GVN: Naturbruksgymnasiet	750	750
Besparing		
RS	17 000	26 000
TN	7 500	15 000
TN: intern service	3 000	4 000
BN	1 500	3 000
MHN	1 500	3 000
KFN	5 000	12 000
BUN	6 000	21 000
GVN	3 000	8 000
Alla nämnder: besparing intern administration och ledning	7 500	15 000
Poster som påverkar nämnderna men är budgeterade centralt (redan inräknade besparingar)		
Besparing lokaleffektivisering	10 000	10 000
Avkastningskrav regionstyrelseförvaltningen	10 035	10 035
Återställning av tillfällig prissänkning på IT tjänster från regionstyrelseförvaltningen	-2 500	-2 500
SUMMA RAMJUSTERINGAR ENLIGT PLAN 2018-2019	-84 336	-185 667

b) Justering av resursfördelningsmodeller till följd av nya demografiska antaganden

Efter nya antaganden om den demografiska utvecklingen (befolkningsprognos mars 2017) föreslås följande förändringar. Alla belopp är förändringar utifrån 2017 års budget. (Belopp i tkr, minustecken betyder att nämnden får pengar)

	Behov 2018	Skillnad mot plan	Behov 2019	Skillnad mot plan	Behov 2020
BUN: förskola	-4 734	-12 634	3 960	-4 440	6 207
BUN: fritidshem	1 647	1 847	1 511	1 011	1 257
BUN: förskoleklass	-144	1 656	510	-2 290	1 765

BUN: grundskola	2 063	-137	1 193	493	-1 375
Summa BUN	-1 168	-9 268	7 174	-5 226	7 854
GVN: gymnasieskola	-1 059	0	-2 564	0	1 052
SON: förändring äldre 65 år och uppåt	-15 030	2 932	-31 387	3 701	-53 170
Summa	-17 257	-6 336	-26 777	-1 525	-44 264

Summan av behovet efter uppdatering av nya befolkningssiffror och vad som tidigare avsatts för resursfördelningsmodeller är som synes i tabellen ovan totalt 6,3 mnkr 2018 och 1,5 mnkr 2018.

Barn- och utbildningsnämnden

Inom barn- och utbildningsförvaltningen används sedan 2010-01-01 en modell för fördelning av budgetmedel som är helt anpassad till förordningen om ”Offentliga bidrag på lika villkor”. Modellen rör förskola, fritidshem, grundskola och förskoleklass. Varje barn/elev genererar en viss budgettilldelning (skolpeng). Modellen är baserad på prognostiserade demografiska förändringar, sk elevströmmar inför varje budgetår. Sedan sker mätning av antalet barn/elever i princip varje månad under året och ersättning utbetalas till resp. enhet.

Beskrivning av resursfördelningsmodellerna

I skolpengen ingår bidrag för

1. undervisning
2. lärverktyg
3. elevhälsa
4. måltider
5. lokalkostnader
6. intäkter
7. administration
8. mervärdesskatt

I förekommande fall utgår ersättning för modersmålsundervisning och extraordinära stödåtgärder, så kallat tilläggsbelopp samt regionalt stöd till små skolenheter.

Förskola

Skolpengen utgår med olika belopp för barn mellan 1 och 2,5 år och äldre än 2,5 år. Beloppet per barn i respektive åldersgrupp är lika oavsett närvarotid. Beloppet justeras för olika faktorer exempelvis socioekonomiska.

Grundskola inkl förskoleklass

Skolpengen är ett bidrag per elev justerat för olika faktorer (socioekonomiska m.fl.). Antalet elever på en skola genererar en viss budgettilldelning med olika tilldelning beroende på årskurs. För små enheter belägna utanför Visby tätort utgår ett extra bidrag per elev, så kallat landsbygdsstöd.

Fritidshem

Från och med läsåret 2012/2013 utgår skolpeng med lika belopp för elev i förskoleklass till år 6. Beloppet justeras för olika faktorer exempelvis socioekonomiska.

Flöden under perioden 2018-2020

Antal förskolebarn beräknas jämfört med 2017 minska till 2020. Andelen 1-5 åringar i **förskola** beräknas till 96 procent av populationen. Barnunderlaget till **fritidshemsverksamheten** bedöms minska något under planperioden till knappt 2 500 barn. 59,9 procent av barnen på Gotland beräknas delta i fritidshemsverksamheten. Antalet barn i **förskoleklass** och **grundskola** väntas totalt sett vara i princip oförändrat, något lägre i förskoleklass och något högre i grundskolan.

Tabellen nedan visar förändringen år 2018 och framåt utifrån hur många barn och elever som man planerade för 2017 och som också kompenserats i resursfördelningsmodellen. Den ekonomiska effekten blir att rätt anslag tillförs kommande år även om det faktiska antalet barn inte stämmer med planeringen.

Tabell över årliga förändringar jmf med 2017 av antal deltagande barn utifrån planering för 2017.

Verksamhetsform	2017 budget	2018	2019	2020
Förskola	2 645	+39	-39	-59
Fritidshem	2 510	-60	-55	-46
Förskoleklass	613	1	-12	-35
Grundskola	5 298	-41	-25	+17
TOTALT	11 066	11 005	10 935	10 943

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Programpengen baseras på genomsnittskostnaden per elev för de olika programmen. Det är stora skillnader i kostnad per elev mellan de olika programmen. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden tar inför varje nytt kalenderår ett beslut om vilken programpeng som gäller. För närvarande har vi en programpeng som ligger över riksprislistan.

Elevgruppen i gymnasieskolan på Gotland har minskat i flera år men har nu nått sin botten. Elevvolymen kommer att vara i princip oförändrad de närmaste tio åren och i genomsnitt 560 elever per år kommer att påbörja sina gymnasiestudier på Gotland.

Tabell: antal elever i gymnasieskolan 2018-2020

	2018	2019	2020
Kommunal skola, egna kommunen	1 453	1 473	1 428
Fristående skolan, egna kommunen	268	268	268
Kommunal skola, annan kommun	66	66	66
Fristående skola, annan kommun	56	58	58
Summa	1 843	1 865	1 820
<small>Not! den kommunala skolan är 10 elever medräknade från annan kommun.</small>			

Socialnämnden

Hösten 2013 beslutades om att införa en resursfördelningsmodell för äldreomsorg som tillämpas från budgetåret 2014.

Modellen bygger på befolkningsprognosen för personer 65+. Beräkningen av resursbehoven grundas på kostnaden för äldreomsorg redovisad i offentlig statistik och en viktning utifrån resultatet från Kostnad per brukare (KPB). Resursbehovet speglar behovet utifrån de demografiska förändringarna och redovisas i fasta priser. Lönekompensation tillkommer som tidigare.

I beslutet om att införa en resursfördelningsmodell fanns en skrivning om att de ingående värdena ska stämmas av en gång om året och de demografiska förändringarna ska beräknas. Viktningen och nettokostnaden är oförändrade. Det som förändrats är antalet äldre i åldern 65 år och uppåt.

I 2017 års budget för tillfördes 18,0 mnkr då antalet personer över 65 år beräknades öka med 304 personer jämfört med 2016. Nu när de definitiva befolkningssiffrorna för 2016 är redovisade och en ny befolkningsprognos finns tillgänglig visar det sig att resursbehovet var något lägre vilket innebär en reducering av budgetramen med 5,3 mnkr vid den definitiva avstämningen. Det totala antalet äldre stämmer ganska bra med de prognoser som görs däremot kan beloppen skilja lite då viktningen är olika beroende på ålder.

Tabell: antal personer 65 år och äldre

Antal	Beräknat 2016	Utfall 2016	Planerat 2017	2017 ny prognos	Planerat 2018	2018 ny prognos	Planerat 2019	2019 ny prognos	2020
65-69	4 159	4 176	4 126	4 144	4 114	4 111	4 067	4 042	4 021
70-74	4 034	4 046	4 115	4 124	4 132	4 134	4 165	4 162	4 091
75-79	2 584	2 582	2 778	2 776	3 023	3 035	3 148	3 149	3 391
80-84	1 765	1 776	1 813	1 819	1 842	1 836	1 958	1 964	2 058
85-89	1 151	1 133	1 132	1 119	1 140	1 132	1 168	1 161	1 182
90+	625	606	658	646	679	674	679	670	686
Summa	14 318	14 319	14 622	14 628	14 930	14 922	15 185	15 148	15 429

Tabell: förändring resursbehov enl. befolkningsprognos mars 2017 (tkr)

(minusbelopp betyder ökade behov och plusbelopp betyder minskade behov)

Antal	Avstämning 2016	2017	2018	2019	2020
65-69	-88	165	170	356	108
70-74	-174	-1 134	-145	-407	1 032
75-79	63	-6 083	-8 121	-3 574	-7 588
80-84	-801	-3 133	-1 238	-9 325	-6 848
85-89	2 906	2 260	-2 098	-4 681	-3 390
90+	6 053	-12 744	-8 921	1 274	-5 098
Summa	7 958	-20 668	-20 353	-16 357	-21 783

Tabell: resursbehov 2018 jämfört med det som tidigare avsatts i budget 2017 och plan 2018. Alla belopp i tkr.

År	Resursbehov (tkr)
2016 efter def folkmängd	7 958
2017 ny prognos	-2 635
2018 ny prognos	-20 353
Beräknat behov av budgettillskott 2018	-15 030
Avsatt i plan	17 962
Differens jämfört med det som avsatts tidigare (beloppet är 2,9 mnkr lägre än det som avsatts i planen)	2 932

Regionstyrelseförvaltningen förslår att 15,0 mnkr tillförs socialnämnden i budgeten 2018 samt att justering sker med ovanstående belopp i planen för 2019-2020.

c) Sammanfattning av nämndernas äskanden

Totalt äskar nämnderna budgetmedel med 106,3 mnkr för år 2018. Summan innehåller kompensation för interna priser, externa avtal samt äskanden för nya behov.

Justering resursfördelningsmodell BUN	9,3	enligt ovan
Justering resursfördelningsmodell SON	-2,9	enligt ovan
Justering resursfördelningsmodell GVN	0	
RS/regionstyrelseförvaltningen	1,0	
RS/regionstyrelseförvaltningen, externa avtal	0,5	se avsnitt d)
RS/regionstyrelseförvaltningen, internprishöjning	6,3	se avsnitt e)
TN/teknikförvaltningen	1,9	
TN/teknikförvaltningen, internhyra	0	se avsnitt e)
TN/teknikförvaltningen, externa avtal	0,9	se avsnitt d)
TN/samhällsbyggnadsförvaltningen	0,1	
TN/samhällsbyggnadsförvaltningen, externa avtal	0,07	se avsnitt d)
Byggnadsnämnden	0	
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	0,07	
Kultur- och fritidsnämnden	5,0	
Kultur- och fritidsnämnden, externa avtal	0,6	se avsnitt d)
Barn- och utbildningsnämnden	3,1	
Barn- och utbildningsnämnden, externa avtal	2,4	se avsnitt d)
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	0,6	
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, externa avtal	0,8	se avsnitt d)
Socialnämnden	50,5	
Socialnämnden, externa avtal	7,7	se avsnitt d)
Hälso- och sjukvårdsnämnden	7,8	
Hälso- och sjukvårdsnämnden, externa avtal	8,7	se avsnitt d)
Patientnämnden	0	
Överförmyndarnämnden	0,3	
Valnämnden	1,6	
Summa äskanden	106,3	
Avsatta medel i plan för interna priser och externa avtal	-36	
Nettoäskande	70,3	

Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen

Regionstyrelseförvaltningen äskar 1 mnkr i ramökning.

För prishöjningar på tjänster som säljs internt se avsnitt e) Kompensation för höjning av interna priser.

En ny europeisk förordning om dataskydd kommer att börja gälla som lag i Sverige från 25 maj 2018. Offentliga myndigheter får ett större uppdrag vilket inte bedöms klaras med befintliga resurser. Resurstillskott på 1 mnkr äskas vilket motsvarar 1,0 tjänst, systemkostnader och verksamhetskostnader.

Tekniska nämnden, teknikförvaltningen

I nedanstående tabell redovisas verksamhetsförändringarna översiktligt. Totala förslag med verksamhetsförändringarna redovisas med 1 880 tkr.

Verksamhetsförändringar 2018	Belopp, tkr
Offentliga toaletter	485
Ökad driftkostnad för exploatering A7-området	400
Ökade driftkostnader för vägar vid Visborg	65
Två nya tjänster kundtjänst	930
Total	1 880

Planerat underhåll fastigheter

Inför 2018 kommer större delen av budgeten för planerat underhåll för fastigheter att flyttas från driftbudgeten till investeringsbudgeten. Förändringen genomförs på grund av att nya redovisningsprinciper för avskrivning av anläggningstillgångar införs, komponentavskrivning. Förändringen redovisas i särskild tjänsteskrivelse med konsekvensbeskrivningar.

Offentliga toaletter

Fastighetsförvaltningsavdelningen ansvarar för offentliga toaletter i Visby samt i ett antal tätorter runt om på Gotland. De ingår i fastighetsförvaltningsavdelningens åtagande och finansieras via anslag inom tekniska nämndens ram. År 2016 redovisas ett underskott med totalt 430 tkr, för att få budgeten i balans med kostnaderna behövs ett ökat anslag med 485 tkr.

Ökad driftkostnad för exploatering A7-området

Exploatering av A7-området påbörjades under 2014. När området är färdigställt åligger det tekniska nämnden att sköta gator och parker. För år 2018 tas totalt 400 tkr upp i verksamhetsförändring. För gator beräknas ökade driftkostnader med 85 tkr, för gång- och cykelvägar 35 tkr per år, för belysning 70 tkr per år, för skötsel av träd 220 tkr per år. För parkskötsel beräknas driftkostnader år 2019.

De ökade driftkostnaderna för regionen ska finansieras via markförsäljning. Inkomster från markförsäljning bör bidra till ökad budget för driftkostnader avseende gator och parkområden. Ökade arealer för park och gator innebär ökade driftkostnader för tekniska nämnden.

Ökade driftkostnader för vägar vid Visborg

Ökat anslag begärs med 65 tkr för att sköta vägar vid Visborg. Driftkostnaderna avser de vägar som regionen övertagit i området.

Kundtjänst till skattefinansierad verksamhet

Teknikförvaltningens kundtjänstverksamhet är idag taxefinansierad i budgeten. Ett behov finns inom den skattefinansierade verksamheten att inrätta två nya tjänster. För inrättande av två tjänster inom teknikförvaltningens kundtjänst upptas 930 tkr. Kundtjänsten ska stödja enhet mark- och stadsmiljö och kollektivtrafiken.

Verksamhetsförändringar hamnverksamheten

Det pågår ett gemensamt arbete tillsammans med RSF och SBF för att ta fram ytterligare hamnar som kan försälas. Prioritet är de hamnar som bedöms kunna säljas direkt utan att ex planarbete skall utgöra en del i försäljningsprocessen. Exakt vilka hamnar som fyller dessa kriterier bedöms kunna lämnas fram som beslutsunderlag till TN under 2017.

I och med att kryssningskajen blir klar till säsongen 2018 kommer kryssningsverksamheten till huvuddel flytta dit och ha Copenhagen Malmö port, CMP, som huvudman. Det innebär att en verksamhet som tidigare gett ett nettoöverskott i den skattefinansierade hamnverksamheten minskar stort. Jämfört med tidigare år bedöms att nettoöverskottet på 500-1000 tkr årligen från

kryssningsverksamheten kommer att försvinna. Mindre kryssningsfartyg kommer även fortsättningsvis att angöra Visby inre hamn men det kommer inte påverka ovanstående i någon större utsträckning.

Utvärdering av kalkutlastning från Klintehamns hamn kommer att ske under 2018 och då kommer även slutsatser för framtida verksamhet att kunna dras. Bedömningen är att volymerna i Klintehamn kommer att öka och i princip kommer hela volymen i miljödomen 375 Kton att nyttjas vilket även borgar för ökade intäkter. Om vi med nuvarande hamntaxa antar att 100 Kton kalksten kommer lastas ut årligen kan beroende på fartygsstorlek intäkten öka med 700-900 tkr.

Tekniska nämnden, samhällsbyggnadsförvaltningen

Ökade kapitalkostnader för räddningstjänsten beräknas med 121 tkr beräknat på 2016 års investeringar.

Driftkonsekvenser i kapitalkostnader 2017	Belopp, tkr
Räddningstjänsten	121

Byggnadsnämnden

Inget äskande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Naturvårdsverket ställer krav på kommunerna att mäta halter av luftföroreningar i syfte att visa att Sverige uppfyller miljö kvalitetsnorm för luft (EU lagstiftning) Regionen har överskridit de riktvärden som finns för små partiklar (pm10). Mätningarna ska göras på ett lämpligt ställe som uppfyller ett antal kriterier. Då det inte finns egna lokaler i regionen på en sådan plats så hyrs lokal av GEAB. Denna lokal är elcentral för hela Östercentrum och förvaltningens medarbetare har inte behörighet att gå in i byggnaden. Det innebär att tjänsten köps via externt avtal, detta medför en årlig kostnad på 70 tkr för enhet miljö och hälsoskydd.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden äskar sammanlagt 5,0 mnkr år 2018.

Äskande, tkr	2018	2019	2020
Samverkansmodellen	3 780	800	800
Meröppna bibliotek**	100	200	300
A7 hallen - ökad hyra *	0	375	375
Nytt boknings- och bidragssystem**	0	0	50
Reinvestering av konstgräsplan Rävåsen Visby**	0	350	350
Budget- och skuldrådgivning	300	300	300
Renovering och underhåll av konst	50	50	50
Filmkluster Kustateljén	500	500	500
Hyra Roma ungdomsgård	250	250	250
Summa	4 980	2 825	2 975

* Investeringen ligger i planen för 2018 och hyran ökar 2019. Korrigerat jämfört med kultur- och fritidsnämndens strategiska plan.

** Driftkonsekvenser av äskad investering

Samverkansmodellen

Institutionerna har äskat medel på sammanlagt 3,8 mnkr. 3 mnkr är engångsanslag och 800 tkr är varaktigt.

	Engångsanslag 2018	Förstärkning 2018 och framåt
Gotlands länsbibliotek	-	250
Gotlandsmusiken	400	-
Länsteatern på Gotland	1 230	-
Gotlands museum	1 350	300
Film på Gotland	-	250
Summa	2 980	800

Gotlands länsbibliotek äskar 250 tkr för att utveckla arbetet med läs- och litteraturfrämjande verksamhet som är ett nytt område i kulturplanen.

Gotlandsmusiken vill öka ambitionen vad gäller nätverksarbete i Östersjöregionen. Medel äskas för konstnärligt utbyte med ensemble i Arsis i Estland. Vidare äskas medel för projektering och genomförande av produktion samt turné i Sverige med Sondheim musikalen Frogs samt medel för Sverigeturné i samarbete med två övriga professionella storband, Norrbotten Big Band och Bohuslän Big Band.

Länsteatern äskar totalt 1,2 mnkr 2018 för att rusta upp publikplatser, teknik och tillgänglighetsanpassa toaletter. Vidare äskas medel för inköp av lyftanordning till teatern, inköp av kulturbuss som ska köra publik till föreställningar samt medel för att översätta kommunikationsmaterial till andra språk.

Gotlands museum äskar 450 tkr för att arbeta med digital tillgänglighet genom audioguider på museet. 600 tkr äskas för att påbörja ny basutställning om förhistoria dvs stenålder till vikingatid. 600 tkr äskas för ombyggnad och tillgänglighetsanpassning av Konstmuseet samt ny 50 % tjänst som konstpedagog.

Film på Gotland behöver förstärkas med en 50 % tjänst som filmkommissionär vilket motsvarar 250 tkr.

Budget och skuldrådgivning

Utökning av budget och skuldrådgivningen med 0,5 tjänst motsvarande 300 tkr.

Renovering och underhåll av konsten i Världsarvet

Utökad budget med 50 tkr för att bevaka den offentliga konsten i Världsarvet.

Filmkluster Kustateljén Fårösund

Då Gotlands Filmfond har dragit sig ur verksamheten finns ingen finansiering för den del av hyran för Kustateljén som Gotlands Filmfond betalade. För att möjliggöra en fortsättning av verksamheten i Kustateljén utan att behöva finansiera verksamheten med projektmedel behövs en ramförstärkning på 500 tkr.

Hyra ungdomsgård Roma

Ungdomsgården i Roma kommer under 2017 att samlokaliseras med biblioteket i Roma. Medel äskas som kompensation för ökad hyra med 250 tkr.

Barn- och utbildningsnämnden

Enligt den senaste befolkningsprognosen är behovet av tillskott år 2018 via resursfördelningsmodellen 9,3 mnkr högre än det som avsatts i planen. Se punkt b) ovan. Utöver detta äskar nämnden om en ökad budgetram med 3,1 mnkr år 2018.

Åskande (tkr)	2018	2019	2020
Lokalkostnad förskola Törnekviör*	3 120	3 120	3 120
Lokalkostnader övrigt	-	1 600	1 600
SUMMA	3 120	4 720	4 720

*Lokalkostnader är beräknade som schablon på 8 procent av investerat kapital inklusive internränta på 2 procent.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utöver resursfördelningsmodellen och kompensation för externa avtal som beskrivs under punkt b och d, äskar nämnden om ramtillskott på 0,6 mnkr 2018.

Åskande (tkr)	2018	2019	2020
Lokalkostnader Folkhögskola	600	1 200	1 200
SUMMA	600	1 200	1 200

Socialnämnden

Socialnämnden äskar 50,5 mnkr för att nå en ekonomi i balans. I beloppet ingår inte kompensation för resursfördelningsmodell, personalkostnadsökningar och externa avtal. Nämnden äskar även särskilda medel för att lönesatsningar inom utpekade bristyrken.

Åskanden drift, tkr	Verksamhet	2018
Barn- och ungdomsvården	IFO	30 000
Beroendevården	IFO	4 000
Ensamkommande flyktingbarn	IFO, BEU	10 000
LSS-verksamhet	LSS	4 000
Projektering av lokaler	LSS, äldreomsorg	1 000
Socialpsykiatriskt team med hälso- och sjukvården	IFO	1 500
Summa		50 500
Särskilda bristyrken löneökningar	Samtliga	4 200

Enligt socialnämnden finns det en obalans mellan behov och resurser för barn- och ungdomsvården, beroendevården och LSS-verksamheten. Obalansen har funnits i många år och beror på att behovet och kostnaderna ökat.

Kostnaderna för barn- och ungdomsvården har ökat kraftigt, från 90 mnkr till 133 mnkr på fem år. Detta avser framför allt kostnader för externa placeringar som ökat från 25 mnkr 2012 till 56 mnkr 2016, en ökning med 124 procent. Ökningen mellan 2015 och 2016 var 33 procent.

Underskottet mot budget uppgick till -43 mnkr 2016. Nämnden arbetar med ett flertal åtgärder

för att minska antalet placeringar bl.a. förstärkning av familjehemsorganisationen, ett utredningshem i egen regi och det socialpsykiatriska teamet. Trots insatserna bedömer nämnden att gapet mellan budget och utfall inte kan överbryggas enbart med de åtgärder som vidtagits.

Ett socialpsykiatriskt team med hälso- och sjukvården har bedrivits i projektform i tre år med delvis finansiering av statliga PRIO-medel. Syftet med teamet är att minska antalet placeringar av barn och ungdomar. Teamet har haft ett gott resultat och genom färre placeringar av barn och unga kan även kostnaderna för placeringar hållas tillbaka vilket påverkar socialnämndens ekonomi positivt. Kostnaden för det socialpsykiatriska teamet är ca 2,5 mnkr per år. Socialnämnden har finansierat med 1,2 mnkr, hälso- och sjukvårdsnämnden med 0,5 mnkr och den statliga finansieringen ca 0,8 mnkr. Den statliga finansieringen upphör från 2018. För att kunna fortsätta verksamheten äskar socialnämnden 1,5 mnkr.

För ensamkommande flyktingbarn äskar socialnämnden 10 mnkr då ersättningarna sänks betydligt från juli 2017 samtidigt som regelverket förändras. Förvaltningen arbetar intensivt med att omstrukturera verksamheten och sänka kostnaderna men befarar trots detta ett stort underskott då ersättningarna från Migrationsverket inte täcker kostnaderna.

Kostnaderna för placeringar av vuxna missbrukare inom beroendevården varierar år från år, bland annat beroende på inflöde av droger, men utfallet överstiger budget. Behovet av LSS-verksamhet ökar sakta för varje år och ytterligare 4 mnkr behöver tillföras för att få rimliga ekonomiska förutsättningar.

Driftmedel för projektering av en ny gruppbostad 2018 äskas med 1 mnkr.

För att kunna lyckas med kompetensförsörjningen behöver förvaltningen höja löner för vissa bristyrken och då behövs tillskott av medel. Idag används allt mer kostsam hyrpersonal vad gäller sjuksköterskor och socionomer med ökade kostnader som följd. Användandet av hyrpersonal leder också till en försämrad personalkontinuitet som är negativt för brukarna.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden äskar 7,8 mnkr. I beloppen ingår inte kompensation för externa avtal, personalkostnadsökningar samt extra medel för särskilt svårrekryterade yrkesgrupper utifrån genomförd lönekartläggning.

Tabellen är justerad mot nämndens strategiska plan så tillvida att den innehåller nettoeffekter, medan nämnden har beskrivit bruttoeffekten.

Äskanden drift, mnkr	2018
Justering av resursfördelningsmodell	2,6
Ytterligare kompensation för kostnadsfri öppenvård	0,2
Höjd åldersgräns för fri tandvård	1,6
Hyreshöjning pga investering i reservkraft	1,4
Socialpsykiatriskt team	2,0
Summa	7,8

Hälso- och sjukvårdsnämnden begär att bli ersatt enligt resursfördelningsmodell, 2,5 procents nettokostnadsutveckling vilket motsvarar 37,6 miljoner. I planen för 2018 finns redan avsatt 35 mnkr, mellanskillnaden 2,6 upptas i tabellen ovan.

För den satsning på sjukvård för äldre som genomförts under 2017, kostnadsfri öppen hälso- och sjukvård för personer 85 år och äldre har hälso- och sjukvården blivit kompenserad med 1,2 miljoner, vilket motsvarar den ersättning som Region Gotland erhållit från staten. Vid en närmare analys är inkomstbortfallet för hälso- och sjukvårdsnämnden ca 1,4 miljoner. Nämnden begär inför 2018 att kompenseras med mellanskillnaden.

Den statliga satsningen på kostnadsfri tandvård för unga fortsätter 2018 då åldersgränsen höjs till 23 år. Nämnden begär kompensation med 1,6 mnkr för detta vilket motsvarar det statsbidrag Regionen tilldelas för denna satsning.

Nämnden har gjort investering i reservkraft till Visby lasarett för ca 20 mnkr. Hyreskostnaden kommer att öka med 1,4 mnkr från 2018. Nämnden begär kompensation för den ökade hyreskostnaden med samma belopp..

Ett socialpsykiatriskt team med socialnämnden har bedrivits i projektför i tre år med delvis finansiering av statliga PRIO-medel. Syftet med teamet är att minska antalet placeringar av barn och ungdomar. Teamet har haft ett gott resultat och genom färre placeringar av barn och unga kan även kostnaderna för placeringar hållas tillbaka vilket påverkar socialnämndens ekonomi positivt. Kostnaden för det socialpsykiatriska teamet är ca 2,5 mnkr per år. Socialnämnden har finansierat med 1,2 mnkr, hälso- och sjukvårdsnämnden med 0,5 mnkr och den statliga finansieringen ca 0,8 mnkr. Den statliga finansieringen upphör från 2018. För att kunna fortsätta verksamheten äskar hälso- och sjukvårdsnämnden 2,0 mnkr.

Nämnden bedömer att det är nödvändigt att avsättning av extra medel för särskilt svårrekryterade grupper görs utifrån genomförd lönekartläggning jämfört med andra landsting/regioner.

Patientnämnden

Patientnämnderna kommer med största sannolikhet att få utökat uppdrag från 2018-01-01. Det är resultatet av den översyn av klagomålshanteringen som gjorts. Anledningen till översynen är att klagomålssystemet upplevs som otydligt av patienterna.

I klagomålsutredningen nämns ett statsbidrag på cirka 700 000 per mindre patientnämnd. Detta statsbidrag är endast avsett att täcka de merkostnader som de nytillförda uppgifterna medför.

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämndens kansli består idag av 3,75 handläggare. Med den höga arbetsbelastningen i åtanke ser nämnden ett behov framåt att utöka antalet tjänster från 3,75 till 4. En sådan utökning beräknas kosta 135 000 kr/år. För att få medarbetare som stannar kvar och utvecklar verksamheten vid kansliet krävs en höjning av kompensation på 120 000 kr/år för lönejusteringar. Likaså har kansliet behov av kompensation om 50 000 kr/år för vikarie/tidsbegränsad anställning under vissa perioder under året.

Valnämnden

Allmänna val ska genomföras i september 2018. Valnämnden äskar anslag på 1 621 000 kronor för att genomföra valet. Valnämnden önskar också få höjt anslaget som utgår årsvis mellan valen från 62 000 kronor till 80 000 kronor med start 2020.

d) Externa avtal

Regionstyrelsen, regionstyrelseförvaltningen

Begär 526 tkr för externa avtal.

Avtal eller motsvarande, tkr	2018	2019	2020
Partistöd	78	78	78
Porto	300	300	300
Div. medlemskap	107	107	107
Ekonomisystem	41	41	41
SUMMA	526	526	526

Anslaget för partistöd kommer för 2018 enligt gällande regler att öka med 78 tkr beroende på att prisbasbeloppet höjts. Region Gotlands portokostnader har ökat de senaste åren vilket både beror på pris och volym. Prisökningsdelen uppgår till 300 tkr. Arbete pågår för att få ner volymerna av post. Medlemsavgifter och vissa avtal såsom avgift till SKL kommer att öka med 107 tkr. Avtalet för ekonomisystemet Visma räknas upp enligt index SNI AKI J vilket motsvarar 41 tkr.

Tekniska nämnden, teknikförvaltningen

Tekniska nämnden har flera externa avtal i verksamheterna. Enligt anvisningarna medges kompensation för externa avtal om indexregleringar innebär kostnadsökningar. För följande externa avtal beräknas indexhöjningar som innebär kostnadsökningar.

Avtal	Budgeterad Kostnad 2017, tkr	Index, %	Kompensation, tkr
Externa avtal Gotlandsbuss	50 550	6,0	390
Externt avtal med Samres	22 974	6,0	100
Externa avtal maskiner	6 000	7,3	436
Externa avtal ÅVC	3 852	-	0
Total kompensation			926

Externt avtal finns med Gotlandsbuss för kollektivtrafiken vilket regleras med index. Regionens kostnader uppgick till 52 753 för år 2016. Kollektivtrafiken betalar 4 stycken indexfakturor årligen och prisjämförelser har gjorts mellan 2015 och 2016. Kostnadsökningen visar på en utveckling på 6 procent vilket skulle motsvara en ökning för helår på ca 390 tkr. Kompensation begäres med 390 tkr inför 2018.

Externt avtal finns med Samres för samhällsbetalda resor vilket regleras med index. För indexjusteringar avseende beställningscentralen tas 100 tkr upp vilket motsvarar 2016 års indexkostnad

Teknikförvaltningen har externa avtal som avser inhyrning av maskiner och fordon samt transporter för att utföra gata/väg/park uppdragen enligt avtal med Åkericentralen. Bland dessa tjänster ingår också vinterväghållning som inte utförs i egen regi. Ökade kostnader beräknas med 436 tkr för år 2018 vilket begäres i ökat anslag.

Teknikförvaltningen har ett externt avtal för skötsel av fem återvinningscentraler. I avtalet som kostar 4 051 tkr per år finns det också indexreglering med genom arbetskraftsindex. Ingen kompensation sökes för 2018 då kostnaderna sjunker mellan år 2015 och 2016.

Totalt begärs kompensation för externa avtal med 926 tkr.

Tekniska nämnden, samhällsbyggnadsförvaltningen

Tekniska nämnden har flera externa avtal i verksamheterna. Externa avtal regleras med index under pågående verksamhetsår. Kompensation för 2018 är beräknad och redovisas i nedanstående tabell.

Avtal	Budgeterad Kostnad 2017, tkr	Kompensation år 2018, tkr
Storstockholms brandförsvärsförbund	1 030	70
Total kompensation		70

Kompensation för externa avtal begärs med 70 tkr.

Kultur- och fritidsnämnden

Begär 0,6 mnkr för externa avtal.

Indexuppräknig för externa utförare inklusive institutionerna äskas. För länsinstitutionerna som omfattas av kultursamverkansmodellen och de internationella konstnärsresidenserna motsvarar en uppräknig med 2 procent 438 tkr och 2 procent för drift av föreningsdrivna anläggningar motsvarar 162 tkr. Detta blir sammanlagt 600 tkr.

	Belopp	Uppräknig
Länsmuseet	7 756	155
Länsmuseet – konsthänteraren	449	9
Länsmusiken	6 246	125
Länsteatern (exklusive lokalhyra)	3 178	64
Länsbiblioteket	799	16
Film på Gotland	795	16
Danskonsulent	167	3
Östersjöns författar- och översättarcentrum	430	9
Baltic Art Center	600	12
Visby internationella tonsättarcentrum	1 050	21
Bergmancenter	400	8
Gotlands idrottsförbund	1305	26
Köp av verksamhet, idrottsanläggningar	1 621	32
Föreningsdrivna anläggningar	5 221	104
SUMMA	30 017	600

Barn- och utbildningsnämnden

Begär 2,4 mnkr för externa avtal.

Behovet av kompensation är beräknat utifrån kravet på ”Lika villkor” för förskola, fritidshem, skolverksamhet oavsett kommunal eller fristående huvudmannaskap. Skyldighet finns att bidragen till fristående verksamhet skall ligga på samma nivå som anslagen till regionens skolverksamhet, vilket innebär att exempelvis lönekostnadsökningar till följd av lönerevision skall kompenseras även fristående huvudman. Löneutvecklingen har i nedanstående tabell beräknats till 2 procent 2018-2020 och övriga indexantaganden med 1 procent per år.

Skolskjutsavtalen regleras årligen. Index uppskattas till 1,0 procent.

	Omslutning, tkr	Ökning 2018, tkr	Ökning 2019, tkr	Ökning 2020, tkr
Köp av huvudverksamhet från				
• fristående förskolor	48 852			
• fristående fritidshem	8 336			
• fristående förskoleklass	2 591			
• fristående grundskolor	36 759	1 977	1 949	1 946
Köp av stödverksamhet (skolskjutsar) indexuppräknings	43 352	434	434	434
Summa		2 411	2 383	2 380

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Begär 0,8 mnkr för externa avtal.

Externa avtal i strikt mening som påverkar budget 2017 finns inte. Den fristående skolan skall dock ersättas för de ökade eller tillkommande kostnader som uppstår för den kommunala skolan i budget 2017 vilket ger effekter som liknar avtal. Rampåverkan uppskattas till 0,8 mnkr.

Socialnämnden

Socialnämnden begär 7,7 mnkr för indexuppräknings av externa avtal.

Kostnaden för externa avtal, inklusive ersättning till familjehem som inte kompenseras via löne-kompensation, är 374 mnkr 2016. Delar av ökningen rör äldreomsorgen som kompenseras via resursfördelningsmodellen. De flesta av socialnämndens avtal är indexreglerade med omsorgsprisindex, OPI, som tas fram av SKL. Ett fast OPI blir inte klart förrän i april eller maj. Prisökningen antas vara 2 procent 2018.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Hälso- och sjukvårdsnämnden begär 8,7 mnkr för externa avtal.

Nämnden har i sitt underlag tagit med både beräknad indexhöjning och beräknad volymökning enligt nedan.

Avtal	Omslutning (tkr)	Beräknad indexhöjning	Beräknad volymförändring	Kompensation 2018(tkr)
Alarmering o dirigerering (SOS Alarm, MSB, Saab Security)		SOS =0% t o m 2018 Övriga 4% på 467'	+0%	19
Privata vårdgivare enl nationella taxan. Läkare och sjukgymn.	6,385 Mkr	2% (stys av förhandling SKL)	-5%	0
Privata vårdgivare enl avtal (sjukgymnastik, psykoterapi, fotvård)	2,24	2%	+/- 0	50
Njursjukvård (Diaverum)	17,7	80% av AKI kol M-O maj-maj	+2% (vägt: ÖV o TX +4%, PD oHD 0%)	354
Privat primärvård (Ptj, Unicare)	29,6	2%	+2% (Ökn listningspoäng pga alder mm)	1184
Ambulans (Falck)	31,1	90% av VPI 2,2		503
Ambulanshkp (SMC)	27,6	90% av LCI kol H kv4=3,98%	5%	2500
Ambulansflyg (SAA)	2,0	Spotpriser	5%	180
Regionvård	140 000	2,5 %		3 500
Konsultavtal (till största delen KARGO)	13 000	2,5 %		325
Distribution av läkemedel (ApoEx))	635	80% LCI	0%	13
Sjukvårdsrådgivning (Previa)	3,1 Mkr	LCI kolQ =1%	1%	62
Privat barn- och ungdomstandvård	1 000	LPIK 2,6%		26
Privat tandvård – Tandvård till särskilda patientgrupper.	650	LPIK 2,6%		17
Totalt				8 733

e) Kompensation för höjning av interna priser

Regionstyrelseförvaltningen

Inom regionstyrelseförvaltningen är för närvarande måltidsavdelningen samt försörjningsavdelningen rena resultatenheter som finansieras via internt köp och sälj. Kvalitet och digitaliseringsavdelningen finansieras till del av anslag och till viss del av internt köp och sälj. Övriga avdelningar är helt anslagsfinansierade.

Justering av internpriser för resultatenheter är grundläggande för driftbudgeten och förvaltningen behöver årligen genomföra en höjning av resultatenheternas priser med anledning av ökade lönekostnader, eventuellt höjda internhyror samt generella prisökningar för varor och tjänster.

Förvaltningen återkommer med förslag när beslut är taget, hur prishöjningen ska fördelas på olika tjänster samt hur kompensationen fördelas till respektive köpande förvaltning.

Prisförändringar, tkr	2018	2019	2020
Löneökningar 3 procent	4 200	8 526	12 981
Hysesförändring (1 %)	210	424	639
Måltidsförsörjning			
Personalkonsekvens kök A7	750	750	750
Ev personalkonsekvens kök Västerhejde	-	1 000	1 000
Hyeskostnader	440	1 070	2 290
Ökad andel ekologiska livsmedel	750	1 500	2 250
SUMMA	6 350	13 270	19 910

Löneökning

Förvaltningen räknar med en lönekomensation på 3 procent 2018. Det motsvarar 4,2 mnkr. Den totala personalbudgeten uppgår till 279 mnkr varav resultatenheterna svarar för 50 procent.

Hysesförändringar

En hyresförändring på 1 procent innebär en kostnadsökning på 0,2 mnkr för resultatenheterna. Den totala budgeten för lokalyror uppgår till 40,7 mnkr varav resultatenheterna svarar för 50 procent.

Måltidsförsörjning

Förvaltningen planerar enligt tidigare beslut att omvandla serveringskök till produktionskök vilket kräver utökad bemanning. Under 2017 blir förskolan på A7 klar vilket innebär att en förstärkning krävs med 1,5 tjänst för att leverera frukost, mellanmål och lunch till cirka 100 barn. Beräknad kostnad 750 tkr. Om Västerhejde skola omvandlas till produktionskök 2019 krävs personalförstärkning med 2,0 tjänst vilket beräknas kosta 1 mnkr.

Som en följd av planerad anpassning samt om- och tillbyggnad av lokaler ökar hyrorna. De kök som är aktuella är Gråbo, Terra Nova, CPG, Wisbygymnasiet Söder. För de investeringar som görs 2017 beräknas hyran öka 2018 med 440 tkr mer än den komensation förvaltningen tidigare erhållit.

Under 2016 var 22 procent av de inköpta livsmedlen på måltidsavdelningen ekologiska. Detta till en extra kostnad på 3 mnkr. I den nya nationella livsmedelsstrategin föreslås ett mål på 60 procent ekologiska livsmedel år 2030. För att klara en ökning till 25 procent krävs en budgetförstärkning på 750 tkr.

Tekniska nämnden, teknikförvaltningen

Fastighetsförvaltningens timpriser

Fastighetsförvaltningsavdelningen bedömer att det interna timpriset för fastighetsskötseln behöver justeras för 2018 med 15 kr/timme, detta på grund av ökande kostnader för personal.

Internhyror

Fastighetsförvaltningsavdelningen kommer att få nya uppdrag under 2017 och det finns en osäkerhet när det gäller ekonomin. År 2016 och 2017 höjde GEAB nätavgifterna med 12

procent årligen, det motsvarar en kostnadsökning med ca 1 miljon kronor per år. Kostnader för reparationer beräknas öka pga. minskat planerat underhåll. Senast internhyrorna höjdes var år 2013. Internhyran har sänkts 2017 med 3 mnkr utöver sänkningen på grund att interräntan ändrades från 4 till 2 procent. Inför 2018 kommer internhyran att sänkas ytterligare med 3 mnkr.

f) Externa taxor och avgifter

Tekniska nämnden, samhällsbyggnadsförvaltningen

Inom räddningstjänsten finns följande externa taxor:

- Taxa för brandskyddskontroll- årlig indexuppräknning sker vid halvåret.
- Taxa för rengöring och sotning - årlig indexuppräknning sker vid halvåret
- Taxa för tillsyn LSO - lagen om skydd mot olyckor, ändras vid behov
- Taxa för tillsyn LBE - lagen om brandfarliga och explosiva varor, ändras vid behov
- Prislista för uthyrning av materiel, ändras vid behov.

För tillfället inga förändringar.

Tekniska nämnden, teknikförvaltningen

Teknikförvaltningen hanterar totalt 9 externa taxor och 2 prislister. Här nedan redovisas taxorna i punktform.

- Taxa för Region Gotlands allmänna vatten- och avloppsanläggning, VA-taxa -årlig indexuppräknning sker. VA-taxan höjdes 2017.
- Avfallstaxa - indexparagraf saknas. Avgiften för slamtömning har reviderats fr o m 2016.
- Avgifter för vissa transportdispenser så kallade transporttillstånd - årlig indexuppräknning görs.
- Avgifter för parkering på offentlig plats - indexparagraf saknas. Under 2016 planeras en justering att göras av fullmäktige.
- Felparkeringsavgifter - indexparagraf saknas.
- Taxa för all kollektivtrafik inklusive färdtjänst och sjukresor - årlig indexuppräknning görs. Ny taxa gäller fr o m 2016
- Taxa för upplåtelse på offentlig plats (torghandelstaxa) - årlig indexuppräknning görs. Taxan har reviderats och gäller fr o m 2016 .
- Nyttoparkeringstillstånd - taxa för kommunala dispenser - årlig indexuppräknning sker.
- Hamntaxan – gällande Region Gotlands hamnar. Taxan kommer under 2017 ses över och justeringar görs för tillämpning from 2018-01-01.
- Prislista för renhållningstjänster (avgifter för avfallstjänster utanför den taxefinansierade avfallsverksamheten) - indexparagraf saknas.
- Prislista, slutlig återställning vid grävning i gata eller allmän väg - årlig indexuppräknning sker.

Samtliga externa taxor ses över årligen för att säkra en korrekt hantering

Byggnadsnämnden

Utifrån SKL modell för taxor inom kommunalverksamhet har en översyn av taxemodell och revidering av timpris genomförts under 2016. Vilket medfört ny taxemodell från och med år

2017, samt ett nytt timpris för byggnadsnämndens verksamhetsområden. Detta har medfört förändring i de externa taxorna.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Utifrån SKLs modell för taxor inom kommunal verksamhet har en översyn av taxemodell och revidering av timpris genomförts för tillsyn inom Miljöbalkens område under 2016. Detta har medfört en ny taxemodell inom vissa verksamhetsområden, samt ett nytt timpris som gäller för hela Miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden.

Taxan inom livsmedelskontrollen ändrades 1/1 2016 och en utvärdering av förändringen kommer att genomföras under 2017.

Socialnämnden

Förvaltningen ser inga större skillnader i intäkter från avgifter framåt. Avgifterna inom äldreomsorgen är styrda utifrån maxtaxa som för 2017 uppgår till 2 013 kronor per månad och brukare. För hemsjukvården erlägger brukaren som är inskriven en avgift på 600 kronor per månad, för enstaka hembesök tas inte ut någon avgift.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Tandvårdstaxan ses över i samband med att de statliga referenspriserna ändras. Ingen justering är aktuell. Åldersgränsen för kostnadsfri tandvård höjs till att omfatta ungdomar till och med 23 år. Kompensation begärs under driftäskanden.

Investeringar

Sammanfattning av nämndernas äskanden

Investeringsbudgeten för 2018 på 552 mnkr beslutades i samband med regionfullmäktiges beslut om Strategisk plan och budget 2017 – 2019. Regionstyrelseförvaltningens rekommendation är att regionfullmäktige även i fortsättningen ska ta beslut om en tvåårig investeringsbudget.

Nämndernas investeringsäskanden uppgår till 571 mnkr för 2018 (+19 mot tidigare beslut) och totalt 4 066 mnkr 2018-2022. Investeringar i affärsdrivande verksamhet som vatten- och avloppsverksamhet (exklusive linjehamn) uppgår till 324 mnkr för 2018 och till 1 534 mnkr för perioden 2018-2022.

Nivån på investeringsäskanden fortsätter att vara väldigt hög. En starkt bidragande orsak ligger inom den affärsdrivande delen och förklaringen är utmaningarna inom vattenområdet för att säkra tillgången av vatten. Både vad gäller behoven av investeringar och ambitioner så är de fortsatt höga. Tittar man bakåt så ser man utfallsmässigt att regionen inte maktar med att realisera beslutade investeringar fullt ut. Konsekvensen av detta ser vi i den årliga kompletteringsbudgeten avseende investeringar som ligger på en konstant hög nivå. Ett sätt att komma tillrätta med skulle kunna vara att minska på investeringsnivå för den närmaste perioden tills vi ser att de höga ambitionerna kan realiserar rent resursmässigt, såväl ekonomiskt såsom verksamhetsmässigt.

Bilaga: Investeringsplan 2018-2022

Exploateringsbudget

Exploateringsplan 2018 - 2021

Osäkerhetsfaktorer

Det finns ett antal faktorer som kan komma att påverka förverkligandet av de projekt som redovisas i denna exploateringsplan. Under de senare åren har efterfrågan på bostäder ökat alltmer, trots att bostadsbyggandet under samma tid har ökat kraftigt. Orsakerna till ökad efterfrågan på bostäder är flera, bland annat:

- Gotlands folkmängd ökar, ökad inflyttning till Visby, glesare boende, försvarets och polisens etablering, fler studenter på Campus och bosättningslagen för nyanlända.

Med stöd av rådande förutsättningar gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det årliga behovet framgent kommer att vara mer än 300 bostäder per år.

Exploateringsplanen för 2018-2021 omfattar och möjliggör för byggande av ca 1 500 bostäder, men det är inte sannolikt att alla dessa bostäder kommer att förverkligas och därför bygger planen på att ca 1200 bostäder kommer till stånd under kommande 4-årsperiod. Det pågår dessutom ett stort antal privata bostadsprojekt i Visby och till del även på andra platser på Gotland. Dessa exploateringsprojekt har påverkan på genomförandet av de projekt som regionen själv råder över och finansierar.

Flygbuller

Ett antal exploateringsområden inom Visby ligger idag inom områden där flygbullerregler omöjliggör bostadsbyggande. Ett sådant exempel är kv Melonen i Visby. Däremot har lätnader i regelverket nu inneburit att villa- och radhustomter inom kv Kaptenen Visby kan exploateras.

Konsekvenser driftbudget

De kommunala investeringar som sker inom ramen för exploateringsprojektet ger vanligen ökade åtaganden när det gäller drift av kommunaltekniska anläggningar som vatten- och avloppsledningar, pumpstationer mm samt underhåll och drift av gator, parker, gång- och cykelvägar mm. I planeringen av projektet är det därför av stor vikt att även dessa kostnader finns med i beslutsunderlaget. Viktigt är också att hänsyn tas till behoven av utökad budgetram för ansvariga verksamheter.

Medel för tidiga skeden

De tidiga skedena inför och i planeringen av ett bygg- eller anläggningsprojekt är ofta avgörande för projektets framgång. Många gånger bestäms avgörande förutsättningar för ett projekt innan det ens formerats till ett projekt. Ibland kan det vara fördelaktigt att kunna avsätta mindre medel för att genomföra en utredning eller studie kring ett sådant projekt. En sådan utredning eller studie kan leda till att ett projekt startas upp eller avstyrs. Medel för sådana projekt bör finnas hos regionstyrelseförvaltningen och föreslås i exploateringsbudgeten uppgå till 2 mnkr per år. Av budgettekniska skäl vore det dock att föredra att denna typ av ”riskpengar” fanns i regionstyrelseförvaltningens driftbudget istället.

Samordning med VA-planen

För att åstadkomma en bättre och mer effektiv styrning av resurser och medel ska exploateringsplanen fortlöpande samordnas med VA-planens utbyggnadsplanering.

Mark för industri, handel och kontor

Som ett led i att underlätta etablering av verksamheter såsom industri, handel och kontor, ska Region Gotland iordningställa lämplig mark inom olika delar av Gotland. Planlagd mark färdig för försäljning ska finnas i Visby samt inom de orter där efterfrågan kan bedömas uppstå. Marken planläggs och förbereds för utbyggnad av infrastruktur i form av gator, vatten och avlopp mm. Inom exploateringsplanen för kommande 4 år bedöms att beredskapen för att möta efterfrågan av industrimark är god. Stora områden med industrimark finns inom nya detaljplaner för A7-området och ett projekt inom kv Sotaren Visby med planläggning av mark för industri, handel och kontor pågår.

För tillfället finns 14 olika områden i exploateringsplanen.

1. Infrastruktur yttre A7
2. Såpsjudaren Terra Nova
3. Järnvägen Södercentrum
4. Torsslunden Visby Norr

5. Visborg strukturplan
6. Östercentrum
7. Kvarteret Sotaren Terra Nova
8. Kopparslagaren Terra Nova
9. Brodösen Terra Nova
10. Bostadsprojekt utanför Visby
11. Medel för tidiga skeden
12. Visby hamn, stadsutveckling
13. Förtätningsprojekt, Visby
14. Industrimark

Medel för tidiga skeden

Startpromemoria är ett nytt sätt att arbeta som regionstyrelseförvaltningen och berörda förvaltningar har börjat tillämpa under 2016. I en startpromemoria utreds förutsättningarna för att genomföra ett exploateringsprojekt och utredningen blir ett underlag för ett regionstyrelsebeslut om att gå vidare med projektet eller ej. I vissa fall kan det inom ramen för ett Start-PM vara nödvändigt att göra enklare undersökningar av mark eller annat som då kan innebära att externa konsulter används. För detta är det lämpligt att det i exploateringsbudgeten finns en ospecificerad pott med investeringsmedel som kan användas.

Exploateringsbudget de två kommande åren är beräknad till

2018: bruttoutgift 63,3 mnkr

2019: bruttoutgift 70,8 mnkr.

Bilaga: Exploateringsplan med bilaga

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
<i>RS/Ledningskontoret</i>								
Pott	2 100							
Simhall (förstudie)								
IT-investeringar								
Teknisk plattform								
E-tjänster inkl e-hälsa	1 200							
Digital långtidslagring/ e-arkiv								
HR-system								
Diarie-/dokumenthantering								
Informationssäkerhetsverktyg (LIS)								
Nytt Office-paket	5 000							
Intranätuppträdning	800							
Summa IT investeringar	7 000				0	0	0	0
Summa RS/LK	9 100	0	0	0	0	0	0	0
<i>RS/Serviceförvaltningen</i>								
Pott	0							
IT-investeringar								
Reinvesteringar av IT-infrastruktur	3 000							
PC- som tjänst	8 000							
Summa IT investeringar	11 000				0	0	0	0
Investeringar i lokaler								
Wisbyggnasietets kök								
Obs ny Wisbyggnasiet norr								
Havdhem skolas kök								
Strandgårdets kök								
Högskolans kök								
Mottagningskök								
Stånga skolas kök								
Öja skolas kök								
Vänge skola								
Lärbro skolas kök								
Café Korpen								
Summa lokaler	0				0	0	0	0
Summa RS/SF	11 000	6 818	17 818	0	0	0	0	0

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Regionstyrelsen								
Regionstyrelseförvaltningen								
Pott				3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Västerhejde i avvaktan på ny skola				2 600				
Södevämskolans kök				300				
Strandgården kök				2 200				
Mottagningskök				1 200	1 200			
Wisbyggnasiet söder kök					2 100			
Endre skola kök					1 300			
Högbykola kök					7 600			
Havdem skola kök						2 900		
Café Korpen						550		
Lärbro skola kök						3 000		
Vänge skola kök						650		
Öja skola kök						1 500		
Stånga skola kök						2 800		
Reinvesteringar IT-Infrastruktur				3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
PC som tjänst				8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Office paket								8 000
Teknisk plattform IT				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Dokumenthantering					4 000			
Windows 10				2 000	2 000			
Windows server 2016 inkl cal				2 200				2 200
Trådlösa nät				1 000	1 000	1 000	500	500
Summa RS/RSF	0	0	0	27 500	35 200	28 400	16 500	26 700

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Tekniska nämnden								
<i>Teknikförvaltningen</i>								
Pott	600			600		600	600	600
Mark- och stadsmiljö								
Ospek gator o vägar				500	500	500	500	500
Belägningsprogram				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Enskilda vägar förbättrin				1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Trafiksäkerhetsåtg enl LTP				3 200	3 200	3 200	3 200	3 200
Enkelt avhjälpta hinder				500	500	500	500	500
Säkra skolvägar				800	800	800	800	800
Cykelplan Visby				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Innerstadsutveckling				1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Belysn åtgärdsprogram	5 000			5 000				
Visborg infrastruktur park				5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utveckling serviceorter				1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Upprustning parker ospec				500	500	500	500	500
Lekutrustning				1 500	1 500	1 000	1 000	1 000
Bad & besökpl uppr & förändr				1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Reinvestering belysning				500	500	500	500	500
Upprustning park.hus Dovhjorten (Åhlens)				800	3 200			
Anslutningar till flygplatsen				2 000	4 000			
Kapacitetsförbättringar solbergagatan				500	2 500	2 500		
Ombyggnad almedalsseen				3 000				
Reinvestering kvamar, Lågan och Kärringen				500	500	500		
Stadsmiljö maa kryssningskaj, Väg, toa, skylt	38 000							
Ställplatser husbilar				500				
Investeringsram								
Summa Mark- och stadsmiljö	43 600	0	0	34 400	32 300	24 600	21 600	21 600
Kollektivtrafik								
Utveckling Visby				500	1 000	1 000	1 000	1 000
Utveckling serviceorter inkl hpl				1 000	500	500	500	500
Nytt biljettsystem					5 000			
Summa Kollektivtrafik	0	0	0	1 500	6 500	1 500	1 500	1 500

Nämndernas investeringar 2018-2022

Investeringar i affärsdrivande verksamhet

VA-verksamhet

	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Ledningsutb ospec	3 000			4 000	6 000	6 000	6 000	6 000
Sanering VA-ledn nät	5 000			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Vatten regionala nätet	2 000			2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Ombyggnad vattenverk	2 000			5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Omb avloppsreningsverk	2 000			5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
VA-ledning Burgsvik - Klintehamn				54 745	36 445			
Gnisvärd VA-utbyggnad	3 500			5 000	5 000			
Godlands vattenförsörjning	20 000				45 000	45 000	60 000	
Lickershamn vattenverk				3 500				
Bräckvattenverk Kvarnåkershamn	50 000			110 000	11 000			
Färösunds avloppsreningsverk	5 000			5 000				
Klintehamn avloppsreningsverk	20 000			24 000				
Reinvesteringar VA-anläggning				40 000	50 000	50 000	50 000	
Vattenförsörjning Lojsta				4 000				
Vattenförsörjning Färö				3 000				
VA Kneippbyn - Ygne						5 000	5 000	
Roma kyrkby VA	5 000							
Visby Annelund avloppsp	1 500							
Summa VA	119 000	187 100		275 245	175 445	128 000	143 000	28 000
Avfallshantering								
Slite deponi	2 000			40 000	20 000	20 000	10 000	10 000
Återvinningscentraler				4 000	1 000	1 000	2 000	1 000
Roma avfallsanläggning				100				
Avveckl spilloljedepå Gute				1 000	1 000			
Hygieniseringsanläggning, Färö				1 000	1 000	900		
Insamling				500	500	500		
Slamtömningsplatser ARV				1 000	500	500		
Färligt avfallsanläggning, skarphäll				1 000				
Summa Avfall	2 000	7 970		48 600	24 000	22 900	12 000	11 000

Nämndernas investeringar 2018-2022	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Hamnverksamhet (affärsdrivande)								
Kryssningskaj	51 000			1 000				
Förbättringsåtgärder Visby hamn				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Visby rep. Spont kajanläggning				5 000	4 000	4 000	5 000	5 000
Underhåll tak och fasad terminal				1 000				
Landanslutning, el. Fl 5.6.7. Miljödom	40 000			10 000				
Ombyggnad terminal - nytt avtal 2017-2027				2 500				
Byte av 2 rulltrappor hamnterminalen				2 000				
Rensnuddring Visby hamn					3 000			
Renovering av spont, Holmen Visby hamn					250	4 000		
Summa hamnar affärsdrivande	91 000	0		23 500	6 250	13 000	7 000	7 000
Hamnverksamhet (anslagsfinansierad)								
Förbättringsåtgärder övriga hamnar				2 000	1 000	2 000	2 000	2 000
K-hamn muddring vändzon och inre hamn	40 000							
Logistikytor hamnområdet				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
RoRo ramp och dykdal (reservhamn)					9 000	9 000		
Renovering av spont, Holmen Visby hamn				700	250	4 000		
Servicebyggnad i Rone toalett/dusch för Central Baltic/ 1:1 medel	1 500			7 000				
Rensnuddring Ronehamn								
Renovering vägbrytare Färösund					2 000			
Summa hamnar anslagsfinansierad	41 500	0		11 700	14 250	17 000	4 000	4 000
Summa hamnar	132 500			35 200	20 500	30 000	11 000	11 000
Fastighetsförvaltningsavd								
OVK	5 000			15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Investeringar för fastighetsägarsvar	5 000			10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Reservvattentäkt Visby lasarett				12 000				
Reservkraft Visby lasarett				12 400				
Summa fastighetsförvaltningsavd	10 000			49 400	25 000	25 000	25 000	25 000
Gata-park								
Fordon och maskiner reinvesteringar (pott)	8 000			8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Totalt investeringar fastighetsförvaltningsavd.	8 000			8 000	8 000	8 000	8 000	8 000
Totalsumma TN/TKF	315 100	273 420	588 520	452 345	291 745	240 000	222 100	106 100
Varav anslagsfinansierad verksamhet	194 100	78 292	272 392	105 000	86 050	76 100	60 100	60 100
varav affärsdrivande (VAA) exkl hamn	121 000	195 128	316 128	347 345	205 695	163 900	162 000	46 000

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
<i>Tekniska nämnden</i>								
<i>Samhällsbyggnadsförvaltningen</i>								
<i>Räddningstjänsten</i>								
Brandutrustning				1 500	3 000	3 000	1 500	1 500
Utalameringsutrustning				1 700				
Övningsplats	1 500			1 500	2 000		1 500	
Lokalanpassning, projekt friska brandmän								
Släckbilar				700	4 700	4 700		
First responder								
Lastväxlare, renovering stegbil				1 000		1 000	2 000	
Persontransport				1 000	500			
Ledningsfordon					1 700			
Summa TN/SBF	1 500	2 587	4 087	6 400	11 900	8 700	5 000	1 500
<i>Byggnadsnämnden</i>								
<i>Samhällsbyggnadsförvaltningen</i>								
Pott	800			600	800	800	800	800
Mätinstrument GIS				1 200				
Summa BN/SBF	800	0	800	1 800	800	800	800	800
<i>Miljö- och hälsoskydds nämnden</i>								
<i>Samhällsbyggnadsförvaltningen</i>								
Pott	200			200	200	200	200	200
Fordon				550		550		
Summa MHN/SBF	200	0	0	750	200	750	200	200

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
<i>Barn- och utbildningsnämnden</i>								
Investeringar i lokaler								
A7/Törneqvist förskola	15 500							
Poijhemsskolan				3 500	10 000			
Alleskolan					16 000	15 000		
Lunden förskola Väskinde				10 000				
VVV-skolan								1 000
VVV-förskola							20 000	20 000
Lyckåkerskolan				1 000				
Fole/Gothem				500				
Nya förskoleplatser				2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Förskolebuss				3 000				
Summa lokaler	15 500			20 000	28 000	17 000	22 000	23 000
Övriga byggnads- och anläggningsinv.								
Mindre verksamhetsanpassningar (pott)	2 000							
Maskiner, inventarier								
Pott enl plan	6 000			4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Summa maskiner & inventarier	8 000			4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
IT-investeringar								
IT-undervisning	2 300							
IT-lärplattor	3 500							
Bredband landsbygdszkolor				120				
Moderna digitala klassrum				500	500	500	500	500
Kringutrustning				900	900	900	900	900
Reinvestering undervisningsdator				300	300	300	300	300
IT-Volymökning				7 000	7 000	7 000	7 000	7 000
Nytt adm system				100				
Utbyggnad nya nätverk				100	100	100	100	
Sjärskolan, läroplattor				50	50	50	50	50
IT-administration	700			700	700	700	700	700
Summa IT investeringar	6 500			9 770	9 550	9 550	9 550	9 450
Summa BUN/UF	30 000	10 500	40 500	33 770	41 550	30 550	35 550	36 450

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
<i>Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden</i>								
Investeringar i lokaler								
Folkhögskolan				7 500				
Wisbyggnasiet Norr				2 500	0	5 000	5 000	
Summa lokaler	0			10 000	0	5 000	5 000	0
IT-investeringar								
IT-kringutrustning, förvaltningsspecifikt	300			300	300	300	300	300
Diverse övriga IT investeringar				2 500	1 100	1 100	1 300	1 800
Summa IT investeringar	300			2 800	1 400	1 400	1 600	2 100
Maskiner, inventarier								
Ateranskaffning / Inventarier (pott)	3 000			3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Summa maskiner & inventarier	3 000			3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Summa GVN/UA	3 300	4 605	7 905	15 800	4 400	9 400	9 600	5 100
<i>Socialnämnden</i>								
Maskiner, inventarier								
Pott, övrigt	2 000							
Summa maskiner & inventarier	2 000			0	0	0	0	0
IT-investeringar								
Välfärdsteknik m.m.				1 500	1 100	1 000	1 000	1 000
Wifi Boenden				150	150	150	150	150
Lifecare				300				
Nytt verksamhetssystem				500	1 000	1 000	1 000	500
Summa IT investeringar	0			2 450	2 250	2 150	2 150	1 650
Bygg- och anläggning								
Kortids. Projektering enkelrum				2 000				
Upprustning grpbostäder								
Mindre verksamhetsanpassningar (pott)	3 000			4 350	4 350	4 100	3 100	3 100
Summa bygg&anläggning	3 000			6 350	4 350	4 100	3 100	3 100
Summa SON/SOF	5 000	2 500	7 500	8 800	6 600	6 250	5 250	4 750

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
<i>Hälso- och sjukvårdsnämnden</i>								
Maskiner, inventarier								
Inventarier i pott (lokaler)	3 000			3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
MRT-utrustning				15 000	17 000	17 000	17 000	17 000
Skelett undersökningsutrust, rtg				5 000	5 000	5 000		
Patientövervakningssystem				10 000				
PCI						10 000		
Övrig medicinteknisk utrustning (pott)	15 000							
Inv. för enheten för akut mottagande						5 600		
Inventarier för IVA							2 100	
Summa maskiner & inventarier	18 000			28 000	25 000	40 600	22 100	20 000
IT-investeringar								
Pott	1 000			1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa IT investeringar	1 000			1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Bygg- och anläggning								
Mindre ombyggnader (pott)	2 000			5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Psykiatri slutenvård	1 600							
Enheten för akut omhändertagande plan 2-3				10 000	30 000	16 000		
Tillbyggnad plan 4-6					4 000	17 000		
Rehabiteringen Korpen						2 000	2 000	
IVA						1 000	20 000	
Primärvård				2 000	2 000			
AMV Förlösning, BB, gyn	5 000							
Summa bygg&anläggning	8 600			17 000	41 000	41 000	27 000	5 000
Summa HSN/HSF	27 600	0	27 600	46 000	67 000	82 600	50 100	26 000
<i>Kultur- och fritidsnämnden</i>								
Pott	1 500			1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
Nytt badhus								
Meröppet bibliotek				500	500	500		
A7 hallen, ombyggnad omkl.rum				3 000				
Konstgräsplaner					16 000			
Lokal till gymnastik					9 000			
Nytt bopnings- och bidragssystem						400		
Nytt badhus						200 000		
Ny ishall						200 000		
Ridsporten Rävågen						15 000		
Summa KFN/KPF	1 500	100	1 600	5 000	27 000	202 400	1 500	1 500

<i>Nämndernas investeringar 2018-2022</i>	Budget 2017	Kompletteringsbudget	Totalt 2017	Budget 2018	Budget 2019	Plan 2020	Plan 2021	Plan 2022
Investeringsbudget totalt *	405 100	300 530	705 630	570 665	451 195	581 450	330 100	182 400
Varav affärsdrivande (VAA) exkl hamn	121 000	78 292	199 292	323 845	199 445	150 900	155 000	39 000
Varav anslagsfinansierat	284 100	222 238	506 338	246 820	251 750	430 550	175 100	143 400
Varav kryssningskaj exkl infrastruktur	51 000	7 786	1 000	0	0	0	0	0
Varav kryssningskaj infrastruktur	38 000	0	0	0	0	0	0	0
* exklusive exploatering								

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

Exploateringsplan Gotland 2018-2021

1. Allmänt

1.1. Exploateringsplanens roll

Exploateringsplanen är ett styrdokument för regionens samhällsbyggnad de närmaste åren. Beslut om utbyggnad av bostads- eller verksamhetsområden får följdverkningar på regionens ekonomi och miljö. Exploateringsplanen ger en helhetsbild av de samhällsbyggnadsprojekt som direkt påverkar regionens ekonomi och som är pågående eller planeras under den kommande fyraårsperioden.

Exploateringsplanen innehåller information om investeringsbehovet för infrastrukturanläggningar som finansieras av regionen. Uppkomna kostnader fördelas genom att regionen tecknar exploateringsavtal med exploatörer samt försäljer mark till byggherrar.

Marknadsaktörerna i ett exploateringsprojekt utgörs av byggherrar, finansiärer, fastighetsförvaltare, fastighetsmäklare, bostadsköpare och andra privata intressenter. Marknadens aktörer har självklart en viktig roll vid genomförandet av en exploatering, men de bidrar även vid den långsiktiga fysiska planeringen, inte minst genom sin marknadskännedom. Byggherrar, fastighetsmäklare och andra har god kontakt med och god kännedom om den lokala bostadsmarknaden och efterfrågan av olika typer av bostäder i olika geografiska områden. Därför är det viktigt med ett långsiktigt samarbete mellan exploateringsprocessens olika aktörer, inte bara under pågående exploateringsprojekt. Inom ramen för exploateringsplanen sker detta samråd genom olika former av möten, formella och informella, med de olika aktörerna. Genom markanvisningsprocessen kommer marknadens aktörer in i planprocessen och ges då även möjlighet att vara med och påverka planens utformning.

1.2. Definition av exploateringsverksamhet

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder för att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för att kunna bygga bostäder, lokaler för handel, kontor, industrier och verksamhetslokaler. I exploateringsverksamheten ingår även att bygga och iordningsställa kompletterande gemensamma anordningar som gator, gång- och cykelvägar, grönområden, VA-system, värmeanläggningar, el och telesystem m.m.

Ett exploateringsområde är ett avgränsat område som är eller kommer att bli detaljplanlagt. Exploateringsprojekt kan startas innan detaljplan är antagen. Avsikten med en exploatering är att förädla marken för olika ändamål och att sälja de fastigheter som kan bildas inom ett exploateringsområde.

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

1.3. Grundläggande principer

De övergripande målen och inriktningen för region Gotlands framtida markanvändning och bebyggelseutveckling anges i översiktsplan och fördjupade översiktsplaner. Dessa är därför viktiga styrande dokument vid framtagandet av exploateringsplanen.

Exploatering av ett område eller en etapp inom ett större exploateringsområde sker efter beslut i regionstyrelsen och ska normalt ingå i den beslutade exploateringsbudgeten.

Exploateringen av ett område eller större etapp slutredovisas när samtliga åtgärder är färdigställda och merparten av områdets/etappens fastigheter är avyttrade.

Investeringar i lokaler för undervisning, förskola och vård finansieras via ordinarie investeringsbudget och äskas av respektive huvudman för verksamheten.

2. Exploateringsprocessen

Exploateringsverksamheten kan som process indelas i följande faser.

2.1. Förstudiefasen

- En idé om exploatering inkommer till regionstyrelseförvaltningen. Tillsammans med berörda förvaltningar görs en förhandsbedömning om projektets lämplighet. En värdering sker enligt fastställd kriteriemodell (se under pkt 3.).
- Om exploateringsförslaget bedöms lämpligt att genomföra görs en förstudie, ett Start-PM, som översiktligt redovisar förutsättningar för detaljplan, markanvisning, tidplan, exploateringskalkyl mm.

2.2. Planeringsfasen

- Gruppen för strategisk samhällsplanering och exploatering (SSE) gör med Start-PM:et som grund ett förslag till prioritering av exploateringsförslaget och det infogas därefter i förslaget till exploateringsplanens projektkatalog som regionstyrelse och regionfullmäktige har att behandla vid den kommande exploateringsbudgetprocessen.
- En utsedd projektledare tar därefter fram ett beslutsunderlag baserat på Start-PM och tidigare avväganden inom SSE. Projektförslag av strategisk art kan lyftas till exploateringsrådet för diskussion och vägledning när det gäller prioritering.
- Regionstyrelsen beslutar om exploateringsförslagets inriktning, att godkänna exploateringskalkylen och att infoga projektet i exploateringsplanens projektkatalog

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

(om det inte redan hanterats tidigare). Om projektet är prioriterat ger regionstyrelsen samtidigt byggnadsnämnd och teknisk nämnd i uppdrag att genomföra planläggning respektive markanvisning.

- Byggnadsnämnden genomför planläggning enligt särskild process. Tekniska nämnden genomför markanvisning enligt uppdrag.
- Regionstyrelsen beslutar att utse exploatör och att teckna markanvisningsavtal.
- Projektledare bearbetar exploateringskalkyl och andra beslutsunderlag, upprättar ett exploateringsavtal och bereder ärendet inför hanteringen i regionstyrelsen.
- Regionstyrelse respektive regionfullmäktige beslutar om att godkänna exploateringsavtal och detaljplan, samt beslutar om budget för nödvändiga kommunala investeringar såsom park, gator och VA.

2.3. Genomförandefasen

- Denna del av exploateringen inleds vanligen med att ett köpekontrakt om exploatörens förvärv av mark upprättas.
- Här sker också nödvändig fastighetsbildning. Utbyggnad av kommunaltekniska anläggningar och infrastruktur såsom vatten, avlopp, parker, gator, gång- och cykelvägar mm genomförs.
- Exploatören ansöker om bygglov och genomför aktuellt byggprojekt.
- Alla exploateringsprojekt ska slutredovisas i en PM där en avstämning mot ursprunglig exploateringskalkyl och budget sker. Regionstyrelsen alternativt regionfullmäktige beslutar om att godkänna slutredovisningen.

2.4. Driftfasen

När genomförandet av exploateringen är klart övergår projektet i drift- och förvaltningsfasen. Regionen förvaltar allmänna anläggningar som gator, vatten- och avlopp samt park- och grönområden. Om exploateringen innebär att ansvarig nämnd får ett utökat ansvar för drift och underhåll, ska behovet av utökat anslag för detta beaktas i budgetprocessen. Fastighetsägaren/exploatören förvaltar byggnader och mark med tillhörande anläggningar.

3. Metod för framtagande av exploateringsplaner

Regionstyrelseförvaltningen och berörda förvaltningar har utvecklat en metod – ett verktyg – där strategiskt viktiga samhällsbyggnadsprojekt värderas utifrån en kriteriemodell. Denna kriteriemodell bygger på att varje förslag till exploateringsprojekt där en planläggning är nödvändig, genomgår en granskning där projektet bedöms och ges poäng ur ett tiotal olika perspektiv. Granskningen sker inom samhällsbyggnadsförvaltningen och poängsättningen godkänns sedan i en förvaltningsöverskridande tjänstemannagrupp ”Gruppen för strategisk samhällsplanering och exploatering”, SSE. Varje förslag prövas och värderas mot följande 10 kriterier:

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

- Följer förslaget gällande översiktsplan, fördjupade översiktsplaner och annan fysisk planering
- Bidrar förslaget till ett effektivt resursutnyttjande när det gäller infrastruktur, markanvändning, service, kommunikationer
- Bidrar förslaget till inomregional balans, landsbygdsutveckling och en god geografisk spridning av bostadsbyggandet som ger människor möjlighet att hitta en bostad även utanför Visby.
- Bidrar förslaget till mångfald på bostadsmarknaden
- Är förslaget av allmänt intresse och/eller påverkar många, t ex byggande av skola, vårdinrättning, fritidsanläggning
- Bidrar förslaget till en långsiktigt hållbar utveckling för miljön, t ex när det gäller VA-lösningar, dagvatten, energi, kulturmiljö, grönstruktur, kollektivtrafik
- Bidrar förslaget till att utveckla den sociala infrastrukturen. Hur påverkas medborgarnas upplevelse t ex när det gäller hälsa, jämställdhet, segregation, trygghet, barnperspektivet, friluftsliv och rekreation
- Vilka kommunalekonomiska konsekvenser kan förslaget ge
- Kan förslaget innebära nya arbetstillfällen på kort eller lång sikt
- Svarar förslaget upp mot regionens strävan att åstadkomma en god bebyggd miljö, t ex när det gäller arkitektoniska kvaliteter, förtätning, omvandlingsområden, offentliga miljöer och kommunikationer.

Varje projekt som värderas kan totalt tilldelas mellan 0 - 100 poäng. Resultatet av den värdering som sker när projektförslagen prövas gentemot de tio kriterierna ovan, resulterar i ett förslag till lista över aktuella samhällsbyggnadsprojekt. Denna lista redovisas dels i form av en prognos för framtida bostadsbyggande och dels i form av ett förslag till exploateringsbudget. Regionstyrelseförvaltningen sammanställer årligen förslagen till framtida exploateringsprojekt till en exploateringsplan som förankras i tjänstemannagruppen SSE. Den preliminära exploateringsplanen ska sedan utgöra underlag inför den årliga budgetberedningen där resultatet av budgetprioriteringarna blir en grund för kommande års arbete med exploateringsprojekt.

4. Exploateringsplan 2018 - 2021

4.1. Osäkerhetsfaktorer

Det finns ett antal faktorer som kan komma att påverka förverkligandet av de projekt som redovisas i denna exploateringsplan. Under de senare åren har efterfrågan på bostäder ökat alltmer, trots att bostadsbyggandet under samma tid har ökat kraftigt. Orsakerna till ökad efterfrågan på bostäder är flera, bland annat:

- Gotlands folkmängd ökar, ökad inflyttning till Visby, glesare boende, försvarets och polisens etablering, fler studenter på Campus och bosättningslagen för nyanlända.

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

Med stöd av rådande förutsättningar gör regionstyrelseförvaltningen bedömningen att det årliga behovet framgent kommer att vara mer än 300 bostäder per år.

Exploateringsplanen för 2018-2021 omfattar och möjliggör för byggande av ca 1 500 bostäder, men det är inte sannolikt att alla dessa bostäder kommer att förverkligas och därför bygger planen på att ca 1200 bostäder kommer till stånd under kommande 4-årsperiod. Det pågår dessutom ett stort antal privata bostadsprojekt i Visby och till del även på andra platser på Gotland. Dessa exploateringsprojekt har påverkan på genomförandet av de projekt som regionen själv råder över och finansierar.

4.2. Flygbuller

Ett antal exploateringsområden inom Visby ligger idag inom områden där flygbullerregler omöjliggör bostadsbyggande. Ett sådant exempel är kv Melonen i Visby. Däremot har lätnader i regelverket nu inneburit att villa- och radhustomter inom kv Kaptenen Visby kan exploateras.

4.3. Konsekvenser driftbudget

De kommunala investeringar som sker inom ramen för exploateringsprojektet ger vanligen ökade åtaganden när det gäller drift av kommunaltekniska anläggningar som vatten- och avloppsledning, pumpstationer mm samt underhåll och drift av gator, parker, gång- och cykelvägar mm. I planeringen av projektet är det därför av stor vikt att även dessa kostnader finns med i beslutsunderlaget. Viktigt är också att hänsyn tas till behoven av utökad budgetram för ansvariga verksamheter.

4.4. Medel för tidiga skeden

De tidiga skedena inför och i planeringen av ett bygg- eller anläggningsprojekt är ofta avgörande för projektets framgång. Många gånger bestäms avgörande förutsättningar för ett projekt innan det ens formerats till ett projekt. Ibland kan det vara fördelaktigt att kunna avsätta mindre medel för att genomföra en utredning eller studie kring ett sådant projekt. En sådan utredning eller studie kan leda till att ett projekt startas upp eller avstyrs. Medel för sådana projekt bör finnas hos regionstyrelseförvaltningen och föreslås i exploateringsbudgeten uppgå till 2 mnkr per år. Av budgettekniska skäl vore det dock att föredra att denna typ av ”riskpengar” fanns i regionstyrelseförvaltningens driftbudget istället.

4.5. Samordning med VA-planen

För att åstadkomma en bättre och mer effektiv styrning av resurser och medel ska exploateringsplanen fortlöpande samordnas med VA-planens utbyggnadsplanering.

4.6. Mark för industri, handel och kontor

Som ett led i att underlätta etablering av verksamheter såsom industri, handel och kontor, ska Region Gotland iordningställa lämplig mark inom olika delar av Gotland. Planlagd

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

mark färdig för försäljning ska finnas i Visby samt inom de orter där efterfrågan kan bedömas uppstå. Marken planläggs och förbereds för utbyggnad av infrastruktur i form av gator, vatten och avlopp mm. Inom exploateringsplanen för kommande 4 år bedöms att beredskapen för att möta efterfrågan av industrimark är god. Stora områden med industrimark finns inom nya detaljplaner för A7-området och ett projekt inom kv Sotaren Visby med planläggning av mark för industri, handel och kontor pågår.

5. Exploateringsområden

5.1. Pågående och planerad exploateringsverksamhet (se exploateringsbudget)

1. Infrastruktur Yttre A7 Visby

Inom detta stora exploateringsområde ryms flera nyligen antagna detaljplaner. Utbyggnad av infrastruktur påbörjades 2015 inom kvarteret Adjutanten. Hela detta kvarter med fyra tomter har i nuläget markanvisats till exploatörer och såväl byggnation som inflyttning har skett inom vissa av tomterna. Det bedöms att kvarteret kommer att vara fullt utbyggt och inflyttat under 2018.

Inom det närbelägna kvarteret Sergeanten genomfördes en markanvisningstävling under 2015, vid vilken fyra exploatörer anvisades var sitt markområde. Dessutom skedde direktanvisning av en tomt. Det första bostadsområdet inom Kv Sergeanten kommer att inflyttas under 2017 och kvarteret bedöms vara fullt utbyggt under 2019. För närvarande pågår utbyggnad av infrastruktur som ska betjäna området.

Inom kvarteret Malajen finns mark för att byggande av förskola (pågår), 7 radhus och 8 villor. Radhusområdet har markanvisats till exploatör och villatomterna säjs sommaren 2017 till enskilda egnahemsbyggare via mäklare.

Inom kvarteret Signallottan har en markanvisningstävling genomförts för att utse exploatörer till de tre markområden som finns inom kvarteret. I markanvisningen fokuserades bland annat på att få till stånd hyresrätter och två av de tre byggrätterna har därför som krav att exploatören bygger och långsiktigt förvaltar hyresrättslägenheter.

Tidigare planlagda områden inom A7 med beteckningen Kaptenen, Furiren och Rustmästaren, har tidigare legat låsta av flygbuller, men nu planeras för ett genomförande och en försäljning av de ca 15 villatomter och 15 radhustomter. För ett genomförande krävs viss utbyggnad av gator, gång- och cykelvägar samt vatten och avlopp. Detta beräknas kunna genomföras under senare delen av 2017 och inledningen av 2018.

Inom ramen för färdigställande av alla bostäder inom yttre A7 blir det nödvändigt

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

att bygga ut genomfartsgatan St Törnekvior så att den kan kopplas ihop med Visbyleden via cirkulationen vid Stenhuggaren. Detta påbörjas under 2017.

Inom detaljplanen för kv Signallottan finns även ett relativt stort område med mark planlagt för och lämpat för lättare industri, samt viss handel och kontor. Detta bedöms komma att möta efterfrågan under kommande 5-årsperiod för denna typ av mark kring Visby.

Totalt bedöms att yttre A7 kommer att innehålla ca 850 bostäder när det är fullt utbyggt.

2. Såpsjudaren Terra Nova

Exploateringsområdet Såpsjudaren är beläget inom Terra Nova i Visby. Området omfattas av en detaljplan från 1991. Markområdet har anvisats till byggherre som genomfört tre etapper och nu planerar för ett genomförande av en fjärde och sista etapp med 15 radhus. Planerad inflyttning under senare del av 2018. Totalt bedöms exploateringsområdet inrymma ca 85 lägenheter.

3. Järnvägen Södercentrum

Kvarteret Järnvägen är beläget strax utanför Söderport i Visby. Under 2013 har ett planprogram för området antagits. Inom detta möjliggörs för konvertering av nuvarande kontorslokaler till bl a bostäder. Intilliggande parkeringsplats har i planprogrammet pekats ut som lämplig för bostadsbebyggelse. Dessutom finns möjligheter att inom de södra delarna av kvarteret förtäta och omvandla verksamhetslokaler till bostäder i flerfamiljshus. Största delen av exploateringsområdet ägs av privata fastighetsägare. En markanvisningstävling genomfördes under 2016 och en exploatör som föreslår att bygga 21 lägenheter inom området, utsågs. En planläggning av hela kvarteret, inklusive privata markområden har inletts. Hela området inrymmer ca 100-150 lägenheter.

4. Torslunden Visby Norr

Området består av ett grönområde som gränsar till bostäder samt verksamheter i form av industri, vård och kontor. Ett planprogram togs fram 2015 och visar att det kan vara lämpligt att bebygga delar av kvarteret. För närvarande utreds om delar av området är lämpligt för att anlägga fördröjningsmagasin för dagvatten. Tidigast bedöms att en exploatering kan påbörjas under 2018-19 efter att planläggning genomförts. Preliminärt kan området inrymma 30-50 lägenheter beroende på utformning av ev dagvattenmagasin.

5. Visborg strukturplan etapp 1

Visborgsområdet kan när det är utbyggt komma att innehålla mer än 3 000 bostäder i flerfamiljshus och villor. Visborg beräknas komma att utgöra Visbys markreserv för en lång tid framöver. En strukturplan som redovisar de första 10 årens

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

utbyggnadsvolymer och områden har tagits fram och godkänts under 2016. Strukturplanen möjliggör för omkring 800 bostäder i den norra och centrala delen av Visborg. Under 2017 pågår en stadsvisionsstudie som ska ta fram förutsättningarna för att detaljplanera mark som kan ta över volymproduktionen av bostäder när marken inom yttre A7 är fullt utbyggd. Det bedöms att en detaljplan som möjliggör byggande kan finnas framme under senare delen av 2018. Inom Visborg inbegrips även utvecklingen av Kungsladugårdsområdet där en detaljplan är under framtagande, samt Äppellunden norr om Färjeleden.

6. Östercentrum

Området omfattar Visbys centrala delar med stora ytor med såväl parkeringsytor som affärscentra och mötesplatser. Såväl regionens egen mark som privata bebyggda fastigheter ryms inom utvecklingsområdet. Ett planprogram togs fram under 2013 inom vilket ett antal förtättningsområden för bostäder, handel och kontor definierades. Under 2017 pågår ett uppdrag med att ta fram ett program för en levande stadskärna varav just Östercentrum utgör en vital del. Detta program samordnas med en stadsvisionsstudie för området. Studien förväntas bli ett svar på hur området lämpligen kan exploateras utan att inkräkta på de värden som platsen har, inte minst gäller detta närheten till världsarvet. Totalt kan området komma att inrymma ca 200 bostäder, men utbyggnaden förutsätter att parkeringsfrågorna kan lösas på tillfredsställande sätt. Förutom bostäder kan ytor för handel och publika stråk tillskapas. En detaljplan förväntas vara klar under 2019, markanvisning kan ske under planprocessen och byggande av bostäder kan möjligen inledas 2019.

7. Kv Sotaren Terra Nova

En detaljplaneläggning pågår för området. Intressenter är fastighetsägarna till verksamheterna inom området, där det bedrivs handel respektive processindustriell tillverkning. Dessutom har region Gotland råmark inom området som kan förädlas till mark för handel och verksamheter. För att utveckla området ställs krav på en överenskommelse med travsällskapet som disponerar ytor för stall och travbana.

8. Kopparlagaren Terra Nova

Området är planlagt för bostäder. Under 2017 har ett särskilt boende med 60 platser invigts. Inom detaljplanen ryms ytterligare ett 40-tal bostäder i flerfamiljshus. Avsikten är att genomföra en markanvisning under senare delen av 2017 i samband med att byggandet av det särskilda boendet påbörjas. Utveckling av området och byggande av bostäder bedöms inledas tidigast under hösten 2019.

9. Brodösen Terra Nova

Med lättade flygbullerreglerna kan denna detaljplan nu genomföras efter antagande.. Utredning pågår kring hur ett genomförande ska ske. Planen medger ca 35 småhustomter inom detta område.

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

10. Bostadsprojekt utanför Visby

Det pågår ett antal bostadsprojekt på platser utanför Visby. Ett antal småhus och mindre flerfamiljshus uppförs eller omvandlas varje år och bidrar på så sätt till att skapa möjligheter för människor att bosätta sig i de större orterna och på andra platser. Många av de projekt som genomförs utanför Visby sker på privat mark och med enskilt huvudmannskap för infrastruktur, varför regionens roll ofta inskränker sig till planläggning och utbyggnad av VA till planområdets gräns. Av den orsaken ”syns” dessa projekt inte lika tydligt i exploateringsplaneringen, men de är icke desto mindre en viktig del av bostadsförsörjningen.

Regionen arbetar tillsammans med exploatörer som har för avsikt att bygga bostäder inom bl a Hemse och Roma. Det bedöms att det finns goda möjligheter för dessa att komma till stånd under 2018. För ett genomförande krävs viss utbyggnad av bl a gator och VA.

Regionstyrelseförvaltningen har låtit ta fram en inventering som visar var det finns planlagd och byggklar mark i ett antal av de större orterna på ön. För att potentiella bostadsbyggare ska få kännedom om att dessa områden finns, har några av dem paketerats och publicerats på websida för denna typ av objekt. Det pågår viss dialog med intresserade byggherrar om de publicerade tomterna.

11. Medel för tidiga skeden

Start-PM är en metod som regionstyrelseförvaltningen och berörda förvaltningar har börjat arbeta med under senare år. I en startpromemoria utreds förutsättningarna för att genomföra ett exploateringsprojekt och utredningen blir ett underlag för ett regionstyrelsebeslut om att gå vidare med projektet eller ej. I vissa fall kan det inom ramen för ett Start-PM vara nödvändigt att göra enklare undersökningar av mark eller annat som då kan innebära att externa konsulter används och dessa lägen är det lämpligt att det i exploateringsbudgeten finns en ospecificerad pott med investeringsmedel som kan användas. Ur budgetteknisk synpunkt är det dock att föredra att denna pott för tidiga skeden istället finns i driftbudgeten för regionstyrelseförvaltningen.

12. Visby hamn stadsutveckling

Inom Visby hamn har en stadsvisionsstudie tagits fram som visar på möjligheter att utveckla hamnområdet med ny bebyggelse och med nya mötesplatser. Med utgångspunkt i studien har ett arbete med att ta fram en detaljplan inletts. Under 2017 kommer arbetet med att utveckla ideer tillsammans med intressenter inom hamnområdet att fortgå, för att senare kunna konkretiseras. Under kommande år behövs investeringsmedel för att genomföra vissa tekniska undersökningar samt studier av olika slag.

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

13. Förtättningsprojekt Visby

I syfte att ta fram enkelt byggbar mark i Visby har samhällsbyggnadsförvaltningen genomfört en sk ”gluggutredning” under 2017. Denna utredning har identifierat ett antal markområden, mer eller mindre lämpade för att bebygga som ett kostnads- och yteffektivt sätt att skapa nya bostäder. Det handlar om mark som idag utgörs av allmän plats/parkmark eller liknande och som inte nyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Det kan t ex vara mark som blivit över eller grönytor som inte används eller tillför något värde för omgivningen. Ett antal av dessa identifierade områden kommer under 2017 och 2018 att väljas ut för att planläggas och därefter markanvisas för bostadsbyggande. Kostnader som uppstår i samband med detta bedöms som små i sammanhanget.

14. Industrimark

Det finns i Visby men även runt om på ön ett antal områden planlagda för industriverksamhet. När en intressent dyker upp och vill etablera verksamhet inom ett sådant område krävs ofta att infrastruktur i form av gator och vatten och avlopp byggs ut enligt detaljplanen. För att kunna svara upp mot dessa ofta snabba projekt krävs att det finns tillgängliga budgetmedel.

FÖRSLAG TILL EXPLOATERINGSBUDGET – EJ BESLUTAD

5.2. Slutsatser av föreslagen prioritering och utbyggnadstakt

I bilaga till exploateringsplanen finns exploateringsbudgeten för åren 2018-2019 avseende kommande utbyggnadsområden. Redovisade projekt ger under kommande 4-årsperiod möjlighet att bygga ca 1 500 lägenheter i flerfamiljshus och småhus/radhus. Det innebär en byggtakt på mer än 300 lägenheter per år. I ett historiskt perspektiv är denna byggtakt långt högre än vad som kan betecknas som normalt för Gotland. Efterfrågan på bostäder är ännu så länge hög och den förhållandevis höga prisnivån på bostadsmarknaden möjliggörs av ett historiskt lågt ränteläge. I arbetet med att ta fram mark och bygga infrastruktur för att möjliggöra bostadsbyggande, är det därför viktigt att bedöma varje projekt utifrån dess egna förutsättningar och den då rådande situationen när det gäller till exempel bostadsmarknad och efterfrågan.

Region Gotland har genom sitt markägande en god styrning när det gäller regionens markinnehav. Det föreslås att regionen i markanvisningsskedet fortsätter att arbeta med att styra upplåtelseformen så att hyresrätter prioriteras och att det säkerställs att de byggherrar som genomför projekten också producerar hyresrätter.

Den kommande 4-årsperioden innebär ett stort tryck på bostadsproduktionen för Gotland i allmänhet och Visby i synnerhet. Exploateringsplanen visar på att det finns en god planberedskap och en god framförhållning när det gäller mark som kan anvisas för byggande, men att det är viktigt att byggherrarna som anvisas mark och genomför projektet i den takt det är planerat. Regionen bör vara aktiv med att signalera att förlängning av beviljade markanvisningar inte kommer att vara möjliga om projekt inte genomförs på utsatt tid. Här kan det bli aktuellt med att använda sig av kortare markanvisningsperioder och/eller viten för projekt som inte genomförs enligt överenskommelse.

Bilaga 1.

Exploateringsbudget 2018-2019 samt plan 2020-2021

9	Kv Brodösen Terra Nova	5 500	5 000	7 000		7 000		7 000		7 000		5 500	26 000
	VA	2 500	2 500									2 500	2 500
10	Bostadsprojekt utanför Visby	4 000	3 000	3 000	4 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	14 000	12 000
	VA												
11	Medel för tidiga skeden	2 000			2 000		2 000			2 000		8 000	
	VA												
12	Visby hamn stadsutveckling	3 000	5 000	8 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000			
	VA												
13	Förtätningsprojekt Visby	1 500	1 500	3 000	1 500	3 000	1 500	3 000	1 500	3 000	6 000	6 000	10 500
	VA												
14	Industrimark	2 000	2 000	2 000	2 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	6 000	6 000	6 000
	VA												
	Summa infrastruktur	63 300	70 800	43 300	62 000	43 000	27 500	43 000	25 500	40 000	141 600	197 800	197 800
	Summa VA	4 500	4 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	5 500	5 500	5 500

Sammanställningen avser projekt där Region Gotland har ett ekonomiskt åtagande för utbyggnad av infrastruktur och andra samhällsnyttiga anläggningar. I tillägg till dessa projekt finns ett antal privata bostadsprojekt där regionen inte har några ekonomiska åtaganden.